

Tiina Luukkanen

Moniammatillinen tiimiharjoittelu kotihoiossa

- opiskelijoiden kokemuksia

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoidaja YAMK

Vanhustyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

20.2.2022

Tekijä	Tiina Luukkanen
Otsikko	Moniammatillinen tiimiharjoittelu kotihoidossa – Opiskelijoiden kokemuksia
Sivumäärä	42 sivua + 6 liitettä
Aika	20.2.2022
Tutkinto	Sairaanhoitaja YAMK
Tutkinto-ohjelma	Vanhustyön tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Tuula Mikkola, yliopettaja
<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon ollessa muutosten keskellä nousee yhä tärkeämmäksi huomioida hoitohenkilöstön osaamistarpeet. Moniammatillisuus, palveluiden ja työn kehittäjäosaaminen sekä yhteistoiminnallinen muutososaaminen tulee yhä keskeisemmäksi osaksi ammattilaisten työtä. Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö on tehty yhteistyössä Hyvissä Handuissa himassa- hankkeen kanssa, jonka tavoitteena on luoda kehittäjäkumppanuutta opintojen työelämälähtöisyyden vahvistamiseksi ja näin sujuvoittaa opiskelijoiden opintojen suorittamista sekä siirtymistä työelämään. Moniammatillisen osaamisen kehittyminen ja työelämän verkostojen kanssa toimiminen luo opiskelijoille valmiuksia toimia muuttuvassa työelämässä paremmin. Hankkeen tavoitteena on myös lisätä kotihoidossa tehtävän työn kiinnostavuutta. (Metropolia, Hyvissä handuissa himassa -hanke 2020.)</p> <p>Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena oli selvittää, miten opiskelijat kokivat moniammatillisen tiimioppimisen kotihoidon ympäristössä, sekä harjoitteluun kuuluvan moniammatillisen konsultoivan työpajatyöskentelyn. Tavoitteena oli saada käsitys mitä uutta asiakkaan hoitoon liittyvää tietoa he saivat tuotettua kotihoidon henkilöstölle. Aineisto kerättiin teema-haastatteluiden avulla keväällä 2021, haastatteluihin osallistuneet opiskelijat olivat suorittaneet hankkeen mukaisen harjoittelun syksyn 2020 aikana.</p> <p>Saatujen tulosten perusteella nähdään, että opiskelijat kokivat harjoittelun hyödyllisenä kokemuksena, joka mahdollisti työelämään tutustumisen työparin kanssa hyvin itsenäisesti. He kokivat vastuunottamisen omasta harjoittelusta positiivisena haasteena, ja heillä oli mahdollisuus kehittää osaamistaan omien tavoitteiden mukaisesti. Moniammatilliset työpajat opiskelijat kokivat positiivisina oppimistilanteina. Harjoittelun haasteina nähtiin oppilaitoksen, työelämän ja opiskelijoiden välisen tiedonkulkuun sekä toiminnan organisointiin liittyviä ongelmia.</p>	
Avainsanat	kotihoito, tiimioppiminen, moniammatillisuus

Author	Tiina Luukkanen
Title	Multi-Professional Team Training in Home Care - Student Experiences
Number of Pages	42 pages + 6 appendices
Date	20.2.2022
Degree	Nurse university of applied sciences
Degree Programme	Master's Degree in Nursing
Instructors	Tuula Mikkola Principal Lecturer
<p>Social services and health care have been undergoing a major change in recent years, it is important to consider skills needs. MultiInterprofessionalism, developer skills of services and work, and collaborative change skills are becoming increasingly important into the work of professionals. This study has been conducted in cooperation with the project Hyvissä Händissä himassa (In Good Hands at Home). The project aims to create a developer partnership in order to strengthen the working life orientation of studies and thus facilitate the completion of studies and students' transition into working life. The development of multi-professional skills and working with working life networks creates capacity for students to function better in a changing working life. The project also aims to increase the attractiveness of home care work.</p> <p>This study examines how students experienced multidisciplinary team learning in home care as well as the interprofessional consulting workshop included in the internship. The aim was to understand what new information related to client care they were able to produce for home care staff. Research data was collected through thematic interviews in spring 2020. The students who participated in the interviews had completed an internship under the project during the fall of 2020.</p> <p>The results of this research-based development work show, that the students perceived the internship as a useful experience that allowed them to become acquainted with working life very independently. They saw taking responsibility for their own training as a positive challenge and had the opportunity to develop their skills according to their own goals. Multi-professional workshops were perceived as positive learning situations. Problems related to the flow of information between the educational institution, working life and students, and the organization of activities were seen as challenges during the internship.</p>	
Keywords	home care, team learning, multiprofessional

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tutkimus- ja kehittämistyön yhteistyötaho	7
3	Tutkimuksellisen kehittämistyön teoreettinen viitekehys	9
3.1	Moniammatillinen yhteistyö	9
3.2	Moniammatillinen tiimioppinen	11
3.3	Kotihoito Suomessa	12
3.4	Kotihoito Helsingissä	14
3.5	Moniammatillisen yhteistyön merkitys kotihoidon asiakkaalle	14
3.6	Kotihoidon asiakkaiden sekä omaisten kokemukset kotihoidosta	16
4	Tutkimuksellisen kehittämistyön toteutus ja menetelmät	17
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	17
4.2	Laadullinen tutkimus	17
4.3	Tutkimusaineiston kerääminen	18
4.4	Sisällönanalyysi analyysimenetelmänä	20
4.5	Aineiston analyysin toteuttaminen	21
5	Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten tarkastelua	23
5.1	Kokemukset hankkeen mukaisesta harjoittelusta	23
5.2	Kokemukset konsultaviisesta työpajatyöskentelystä	29
5.3	Kehittyvä ammatillinen osaaminen	30
6	Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten tarkastelua	33
6.1	Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten pohdintaa	33
6.2	Tutkimuksellisen kehittämistyön luotettavuuden arviointia	37
7	Tutkimuksellisen kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus	38
8	Lähteet	40
	Liitteet	43
	Liite 1: Teemahaastattelurunko opiskelijoille	
	Liite 2: Teemahaastattelurunko opiskelijoiden ohjaajille	
	Liite 3: Suostumus tutkimukseen osallistumisesta	
	Liite 4: Kutsu työelämän edustajien haastatteluihin	
	Liite 5: Kutsu opiskelijoiden haastatteluun	

Liite 6: Tiedote tutkimuksesta

1 Johdanto

Sosiaali- ja terveysala on jatkuvan muutoksen alla, mikä vaikuttaa suoraan myös sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamistarpeisiin. Laadukkaat palvelut ja riittävä substanssiosaaminen asiakkaan tarpeisiin vastaavien palveluiden tuottamiselle ovat tulevaisuudessa vaadittavia taitoja sosiaali- ja terveysalan ammattilaiselta. Moniammatillisuus, palveluiden ja työn kehittäjäosaaminen sekä yhteistoiminnallinen muutososaaminen tulee yhä keskeisemmäksi osaksi ammattilaisten työtä. Hyvissä handuissa himassa -hankkeen tavoitteena on luoda kehittäjäkumppanuutta opintojen työelämälähtöisyyden vahvistamiseksi ja näin sujuvoittaa opiskelijoiden opintojen suorittamista ja siirtymistä työelämään. Moniammatillisen osaamisen kehittyminen ja työelämän verkostojen kanssa toimiminen luo opiskelijoille valmiuksia toimia muuttuvassa työelämässä paremmin. Hankkeen tavoitteena on myös lisätä kotihoidossa tehtävän työn kiinnostavuutta. (Metropolia, Hyvissä handuissa himassa -hanke 2020.)

Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö on tehty yhteistyössä Hyvissä handuissa himassa-hankkeen kanssa. Työn tavoitteena on ollut selvittää miten hankkeen mukaisissa harjoitteluissa olleet opiskelijat ovat kokeneet harjoittelun kotihoidossa. Tavoitteena oli kerätä opiskelijoiden kokemuksia moniammatillisen tiimiharjoittelun toteutumisesta sekä opiskelijoiden välisistä konsultoivista työpajoista. Kehittämistyö toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena. Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastatteluun, joihin kutsuttiin Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoita, jotka olivat suorittaneet syksyllä 2020 hankkeen mukaisen tiimiharjoittelun kotihoidossa Helsingin kaupungin itäisellä kotihoivon alueella.

Kehittämistyön tavoitteena oli alun perin saada myös työelämän edustajien näkemyksiä uudentyyppisestä työssäoppimisesta kotihoidossa. Työelämän edustajien osallistuminen haastatteluihin oli vähäistä ja esitänkin tulokset yhtenäisenä kokonaisuutena, keskittyen kuitenkin opiskelijoiden näkemyksiin ja kokemuksiin.

2 Tutkimus- ja kehittämistyön yhteistyötaho

Tutkimuksellinen kehittämistyö toteutettiin yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun Hyvissä handuissa himassa- hankeen kanssa. Hanke on Metropolia Ammattikorkeakoulun, Helsingin kaupungin sekä Stadin ammattiopiston yhteinen hanke, jolla pyritään luomaan työeläkumppanuutta sekä tulevaisuuden työelämävalmiuksia opiskelijoille. Hankkeen aikana rakennetaan työelämän sekä oppilaitosten välille kehittäjäkumppanuutta, jolla tuetaan opiskelijoiden moniammatillisen osaamisen kehittymistä. Lisäksi pyritään sujuvoittamaan työelämäverkostoissa toimimista, jotta opiskelijan olisi helpompi siirtyä työelämään valmistautumisen jälkeen. Hankkeen tavoitteena on myös lisätä kotihoidon työn kiinnostavuutta. Hanke on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittama. Hanke toteuttaa toimintalinjaa 4. (Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen) sekä erityistavoitetta 9.1. (Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen.) Hankkeen rahoittavana viranomaisena on Hämeen ELY-keskus. Hankkeen toiminta-aika on 1.3.2019 - 28.2.2022. (Metropolia, Hyvissä handuissa himassa -hanke 2020.)

Hankkeessa opiskelijat suorittavat työelämän harjoittelujakson monialisena tiimiharjoitteluna, joka on kestoltaan kuusi viikkoa. Opiskelijaparille esitellään kaksi kotihoidon asiakasta, joiden kanssa he toimivat koko harjoittelun ajan. Harjoittelu on kolmivaiheinen, sisältäen tutustumisvaiheen, interventio- / voimavaraistamisen vaiheen ja arviointivaiheen. Harjoittelun perustana on asiakkaan kokonaisvaltainen huomiointi, hänen tarpeensa, tavoitteet ja voimavarat. Toiminnan jatkuvuus on keskeisessä roolissa prosessissa. Harjoittelu ei ole kotihoidon tarjoamaa palvelua, vaan oppilaitoksen ja työelämän tarjoama lisäpalvelu asiakkaalle. Asiakkaalle harjoitteluun osallistuminen aina vapaaehtoisista, ja hän voi lopettaa yhteistyön opiskelijoiden kanssa halutessaan. (Metropolia, Hyvissä handuissa himassa -hanke 2020.)

Opiskelijat toimivat harjoittelun ajan tiiviisti yhteistyössä oman moniammatillisen opiskelijatiimin kanssa, kotihoidontiimin, asiakkaiden vastuuhoitajien ja muiden monialaisen tiimin jäsenien kanssa. Tällä pyritään mahdollistamaan eri ammattilaisten osaamisen jakaminen ja luomaan yhteisiä tavoitteita ja päämääriä kotona asuvan asiakkaan arjen hallintaan. Opiskelijoille ei nimetä työpaikkaohjaajaa, vaan he hyödyntävät eri tahoja ohjausprosessissaan. Tavoitteena kuitenkin on, että opettajat, opiskelijat ja kotihoidon

työntekijät kohtaavat viikoittain ohjaustapaamisissa. Oppilaitoksen ohjaus tapahtuu moniammatillisesti, jolloin opettaja ohjaa tapaamiskerralla koko moniammatillista opiskelijaryhmää. (Metropolia, Hyvissä handuissa himassa- hanke2020.)

Hyvissä handuissa himassa – hankkeessa aloitettiin syksyllä 2020 opiskelijoiden väliset moniammatilliset konsultatiiviset työpajat, joiden tavoitteena kehittää konsultatiivisen toiminnan mallia. Se on osa hankkeen tavoitetta, jossa vahvistetaan opiskelijoiden moniammatillista ja monialaista työelämäosaamista. Työpajojen tavoitteena on mahdollistaa opiskelijoiden monialaisen yhteistyötaitojen kehittyminen, harjoitella moniammatillisessa yhteistyössä vaadittavia kommunikaatiotaitoja sekä vahvistaa opiskelijoiden näkemyksiä toisten ammatillista rooleista. Kotihoidossa monialaista tiimiharjoittelua suorittavat opiskelijat tuovat pareittain Metropolian Myllypuron kampuksen HyMy-kylään konsultoivaksi asiakastapauksen, jonka he kokevat haasteelliseksi ja tarvitsevat siihen muiden alojen ammattilaisten apua.

HyMy-kylässä harjoittelua suorittavat eri sosiaali- ja terveysalojen tutkinnon suorittavia opiskelijoita, ja näin heillä on mahdollisuus tuoda oman alan näkemyksiä, konkreettisia ratkaisuehdotuksia sekä hoitolinjoihin asiakastapauksen hyväksi. Tämä mahdollistaa HyMy-kylässä harjoittelua suorittaville opiskelijoille oman ammatillisen osaamisen jakamisen, joka vahvistaa heidän ammatti-identiteettiään. Asiakastapauksen käsitellään aina nimettömästi, ilman tunnistetietoja asiakkaan henkilöllisyyden suojaamiseksi. Tavoitteena on, että konsultoinnista ja sen annista opiskelijat käyvät keskustelun työelämän edustajien kanssa. (Metropolia, Hyvissä handuissa himassa -hanke 2020.)

Metropolia ammattikorkeakoulun HyMy-kylä, hyvin vointia Myllypurosta, on Metropolian kampuksella toimiva moninainen oppimis- ja kehittämisympäristö. Hymy-kylässä mahdollistuu asiakastyöskentelyn ammattikäytäntöjen harjoittelu, uusien palveluiden konseptointi sekä innovatiivinen kehittäminen moniammatillisesti. Opiskelijat tarjoavat hyvinvointi- ja terveystalvituia kiireettömästi asiakkailleen. Hymy-kylässä asiakkaat ovat mukana oppimistilanteessa, jossa opiskelija harjoittelee opettajan valvonnassa ammatillisten taitojensa lisäksi asiakastyössä toimimista. (Metropolia, Hymy-kylä 2021.)

3 Tutkimuksellisen kehittämistyön teoreettinen viitekehys

3.1 Moniammatillinen yhteistyö

Yhteistyön tekemistä toisten ihmisten kanssa pidetään ihmiskunnan evoluution kannalta keskeisenä tekijänä. Yhteisten ponnisteluiden kautta ihmiskunta on ratkonut eteen tulevia esteitä ja ongelmia. Aiemmin tavoite on saattanut olla selkeästi havaittavissa: uhkaava eläin luolan ulkopuolella tai vaikeasti ylitettävä joki kotimatalla. Nykymaailmassa yhteinen tavoite saattaa olla vaikeammin hahmotettavissa. Näemme elämämme omien tavoitteiden, kokemuksiemme ja koulutustaustamme kautta ja nämä vaikuttavat ratkaisumalleihimme ja näkemyksiimme. Moniammatillisuus on tästäkin syystä haastavaa määrittää. Käsitettä voidaan tarkastella monesta lähtökohdasta, se on tietynlainen saateenvarjo käsite, joka sisältää monenlaisia- ja tasoisia ilmiöitä. Perimiltään moniammatillisuudessa on kyse yhteistyöstä, jota voidaan käyttää hyvin erilaisissa tilanteissa. (Isoherranen 2005, 13–14.)

Monialaisuus- ja moniammatillisuus- käsitettä ei useinkaan arjen toimissa pohdita konkreettisesti, ja jokaisella on oma näkemys näiden käsitteiden sisällöstä. Monialaisuus liittyy keskeisesti moniammatillisuuteen, se voi tarkoittaa hallinnollista toimintaa, jolloin eri alojen tieto ja osaaminen pyritään liittämään yhteen yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Tämä ei ole ongelmatonta, eri alojen historia ja kulttuuri vaikuttaa hallinnollisesti sekä pedagogisesti toimintaan. Monialaisuus konkretisoituu eri alojen ammattilaisten yhteistyössä, työn osaamisen jakamisena. Kyse on tällöin yhteistyötä, yhteisöllisyydestä, monimuotoisesta vuorovaikutuksesta sekä vuorovaikutuksesta, jossa pyritään pääsemään yhteiseen tavoitteeseen. (Matikainen, Hahtela & Suutarla 2012, 26.)

Ammatillisen toiminnan perustana on ammattitaito, jolla tarkoitetaan koulutuksella ja kokemuksella hankittua yksilön pätevyyttä toimia ammatissaan. Perinteisesti on nähty, että hyvä ammattitaito perustuu yksilön kykyyn suoriutua itsenäisesti annetuista työtehtävistä. Työelämän muutokset asettavat ammatilliselle toiminnalle uusia vaatimuksia, tarvitaan yhä syvällisempää tietämistä ja laajempaa taitamista, jota aiemmin pidettiin erityisosaamisena. (Juujärvi, Myyry, & Pessa 2011, 9.) Aiemmin nähtiin, että ammattitaito ja asiantuntijuus on yksilön osaamista, taitavaa toimintaa, nykyisin yhä useammin nämä nähdään verkostojen sekä organisaatioiden kykyinä ratkaista yhdessä muuttuvia ja uusia ongelmia. Moniammatillisuus sekä jaettu asiantuntijuus nähdäänkin rajoja ylittävänä toimintana. Jaetun asiantuntijuuden käsite voidaan nähdä prosessina, jossa useat ihmiset

jakavat tietoon, suunnitelmiin ja tavoitteisiin liittyviä älyllisiä voimavaroja saavuttaakseen jotakin, mitä yksittäinen ihminen ei kykene yksin toteuttamaan. (Karila & Nummenmaa 2001, 22–23.)

Moniammatillinen työryhmä mahdollistaa iäkkään asiakkaan hyvän elämänlaadun sekä hyvinvoinnin, koska usein iäkkäällä on yhtä aikaa monia ongelmia, kuten heikko fyysinen toimintakyky, varattomuus, yksinäisyys tai muistamattomuus. (Heikkinen & Rantanen 2008, 453.) Moniammatillisuudella voidaan tuoda mukaan yhteistyöhön useita tiedon ja osaamisen näkökulmia. Sosiaali- ja terveysalalla moniammatillista yhteistyötä asiakastyössä voidaan kuvata asiantuntijoiden työskentelynä, jossa pyritään huomioimaan asiakkaan kokonaisuus. Yhteisessä tiedon prosessoinnissa erialojen ammattilaiset kokoavat tietonsa yhteen asiakaslähtöisesti. Keskeiseksi yhteistyön osaksi on noussut kysymys, kuinka kaikki tieto ja osaaminen saadaan yhteen mahdollisimman kokonaisvaltaisen käsityksen ja ymmärryksen saavuttamiseksi. Vanhat toimintamallit ja yhteistyön rakenteet eivät ole mahdollistaneet aikaa, välineitä tai paikkaa tämän kokoamiselle. (Isoherranen 2005, 13–14.)

Monialaisuuden hyödyntämiseen ja moniammatilliseen työskentelyyn vaikuttaa ihmisyyteen liitettävät arvot, asenteet ja tunteet. Moniammatillisen työyhteisön toimintaan vaikuttaa miten työyhteisön jäsenet arvostavat toisiaan, opiskelijoita tai työtovereitaan. Arvostus näkyy toiminnassa ja keskustelukulttuurissa. Myönteinen toimintakulttuuri ja ennakkoluulottomuus auttaa työyhteisön jäseniä sitoutumaan työryhmään ja kantamaan omalta osalta vastuuta työstä. Moniammatillisissa työryhmissä tulee arvostaa ainutkertaisuutta sekä yksilöllisyyttä. Moniammatillinen toiminta vaatii kanssakäymisen taitoja, näitä ovat moninaiset vuorovaikutustaidot kuten kuunteleminen ja kuulemisen taidot, kyky itsensä ilmaisuun niin suullisesti kuin kirjallisesti sekä kyky tuoda omaa osaamista esille oikeissa tilanteissa yhteiseen käyttöön, sekä toisten ammattilaisten osaamisen hyödyntämistä. Moniammatillisuus vaatii ryhmältä vuorovaikutus taitoja, avoimuutta, luottamusta ja yhteishenkeä. (Matikainen ym. 2012, 27-28.)

Yhteistoiminnan avulla eriammattiryhmien asiantuntijuus ja osaaminen voi kasvaa ja muodostaa yhteistä osaamista, lisätä yhteistä tietoa ja mahdollistaa uusia toimintamalleja. Työryhmän tulee työskennellä asiakkaan toimintakykyä tukevien tavoitteiden suuntaisesti, kun näin toimitaan, vältetään ristiriidoilta ja toimitaan toisia täydentäen ja siten asiakasta hyödyntäen. Yhteistyötä edistää hallinnon ja johdon tuki ja moniammatillinen koulutus sekä selkeä ammatti-identiteetti ja työtyytyväisyys. (Engerström ym. 2009, 219-

230.) Dialogiin eli vuoropuheluun pyrkiminen voi avata uusia näkökulmia. Oikein toteutettu dialogi parantaa keskusteluilmapiiriä ja tiimin kykyä arvioida toimintaansa ja perusteita. Yhteinen keskustelu mahdollistaa kysymyksien esittelyn, vastauksien etsimisen. Kysymyksiin ei aina löydy oikeita vastauksia, vaan oleellista on osallistujien yhteinen kohtaaminen ja toisten kuuleminen sekä hitaasti ajattelu. (Hirvihuhta & Litovaara 2003, 190–191.) Moniammatillisuus on keskeisessä osassa sosiaali- ja terveysalla työskentelevien henkilöiden ammatillisuutta. Haasteen moniammatilliseen työskentelyyn oppimiseen sekä toteuttamiseen tuo sosiaali- ja terveysalalla toimivien tahojen omat näkemykset, jokainen ammattilainen näkee asiakkaan kokonaisuutena, mutta heidän painotuksensa hoidossa liittyy ammattilaisen koulutustaustaan.

3.2 Moniammatillinen tiimioppinen

Moniammatillinen oppiminen perustuu vuorovaikutukseen, jonka avulla terveydenhuollon alan opiskelijoilla mahdollisuus oppia moniammatillisessa yhteistyössä vaadittavia vuorovaikutustaitoja sekä toisten ammattiryhmien arvostamista. Tuomela, Heikkilä, Haapanen, Kortekangas-Savolainen sekä Salminen ovat tutkimuksessaan Moniammatillinen oppiminen yhteistyöosaamisen edistäjänä terveydenhuollossa (2017) selvittäneet opiskelijoiden näkemyksiä moniammatillisesta yhteistyöstä ja ovat kuvanneet opiskelijoiden kokemuksia moniammatillisen harjoittelujakson kokemuksista. Kirjoittajat toteavat, että moniammatillista oppimista on Suomessa tutkittu suhteellisen vähän, sekä aiheesta ei ole tehty riittävästi pitkittäistutkimuksia, joissa voitaisiin arvioida moniammatillisen oppimisen vaikuttavuutta yhteistyötaitojen kehittymiseen ja niiden pysyvyyteen.

Tutkimuksen tuloksissa nähtiin, että moniammatillinen oppiminen kehitti opiskelijoiden moniammatillista yhteistyöosaamista, he kokivat ymmärtävänsä omaa ammatillista rooliaan paremmin, sekä hahmottivat paremmin muiden ammatillisia rooleja paremmin. Opiskelijat kokivat, että moniammatillisessa tiimissä on ollut mahdollista keskustella avoimesti ja luottamuksellisesti, heidän vuorovaikutuksensa taidot kehittyivät harjoittelu jakson aikana. (Tuomela, Heikkilä, Haapanen, Kortekangas-Savolainen sekä Salminen 2017.)

Salminen-Tuomaala, Rouvala, Sankelo, Junttila sekä Vuorenmaa ovat vuonna 2017 tutkineet hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden käsityksiä moniammatillisen simulaatio-opetuksen tarpeista, tutkimuksen tavoitteena oli kuvata hoitajien sekä lääkärien käsityksiä

simulaatio-opetuksen tarpeista eräässä sairaanhoitopiirissä. Tutkimuksen tulosten perusteella tutkijat näkivät yhteisen simulaatio opetuksen tärkeäksi, taidollisen taitojen ylläpitäminen ja kehittäminen simulaatio opetuksen keinoin lisäsi hoitajien sekä lääkäreiden asiantuntijuutta ja osaamista. Myös viestinnän ja ohjaustaitojen kehittyminen koettiin tärkeäksi osaksi, vastavuoroinen dialogi on tärkeässä osassa kriittisessä tilassa olevan potilaan hoidossa. Moniammatillisen yhteistyön kehittämistä pidettiin tärkeänä osana simulaatio-opetuksessa, sen avulla voidaan lisätä tietoisuutta eri ammattiryhmien edustajien osaamisesta ja vastuun rajoista. Moniammatillinen toiminta on helpompaa, kun ammattiryhmät tunnistavat ja oppivat hyödyntämään toisensa osaamistaan riittävästi, sen kehittämisen keskiössä ovat tiimityötaidot ja laadukas kommunikointi. (Salminen-Tuomaala, Rouvala, Sankelo, Junttila & Vuorenmaa 2017)

Anneli Vauhkonen on Pro gradu -tutkielmassaan 2019 selvittänyt opiskelijoiden näkemyksiä pitkäkestoisesta tiimioppimisesta, jossa hoitotyön opiskelijat ovat opiskelleet monialaisissa tiimeissä sekä moniammatillisesti muutaman kerran vuodessa järjestetyissä moniammatillisissa case-päivissä. Tutkielman tulosten mukaan sairaanhoitajien moniammatillinen toiminta kehittyi tiimioppimisen keinoin. Sairaanhoitajien eettinen arvopeusta sekä moniammatillinen toiminta kehittyi. Tutkielmaan osallistuneiden luottamus ja arvotus toisiin ammattilaisiin lisääntyi, toisten ammattilaisten kunnioittaminen lisäsi myös moniammatillisen yhteistyön arvostaminen lisääntyi. Tutkielmassa nousi keskeiseksi tulokseksi myös tiimien yhteisten keskusteluiden merkitys, näiden avulla pystyttiin tuomaan eettisten kysymysten pohdintaa myös työyksiköihin. Tiimioppimisen avulla pystyttiin parantamaan asiakaslähtöistä hoitoa, selkeyttämään eri ammattiryhmien arvoja ja eettisiä lähtökohtia. Tiimin tuen tiedostaminen mahdollistaa tulosten mukaan avun pyytämisen, eri ammattiryhmien roolien ja toimenkuvien selkeyttäminen koettiin tärkeäksi, jotta toisten ammattiryhmien osaamista pystytään hyödyntämään. (Vauhkonen 2019.)

3.3 Kotihoito Suomessa

Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö vastaa kotihoidon ja -palvelujen lainsäädännön valmistelusta, yleisestä suunnittelusta ja ohjauksesta. Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon tavoitteena on tukea kotona selviytymistä. Kunta voi yhdistää sosiaalihuoltolakiin perustuvan kotipalvelun ja terveydenhuoltolakiin perustuvan kotisairaanhoidon kotihoidoksi. Kotipalvelua tarjotaan ikäihmisille, vammaisille ja sairaille tai henkilöille, joiden toimintakyky on muun syyn vuoksi alentunut. Lapsiperheillä on oikeus saada kotipalvelua, kun se on välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kotipalvelu tukee ja auttaa, kun

asiakas tarvitsee sairauden tai alentuneen toimintakyvyn vuoksi apua kotiin selviytyäkseen arkipäivän askareista ja henkilökohtaisista toiminnoista kuten hygienian hoitamisesta. Kotipalvelun työntekijät ovat pääasiassa kodinhoitajia, kotiavustajia ja lähihoitajia. Kotipalvelun työntekijät seuraavat myös asiakkaan vointia ja neuvovat palveluihin liittyvissä asioissa asiakkaita ja omaisia. (STM, kotihoito ja kotipalvelut 2020). Kotihoidon tavoitteena on edistää kokonaisvaltaista perusturvallisuutta, kuntoutumista sekä arjessa selviytymistä. Kotihoidon palveluja toteutettaessa pyritään tukemaan ikääntyneen hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä itsenäistä suoriutumista ja osallistumista. (Terveyskylä 2020.)

Kotihoitopalveluiden saanti on tarveperusteista, palveluita tarjotaan niitä tarvitseville. Kunnat ovat luoneet kotihoitopalveluille saantikriteerit, jotka ovat melko samansuuntaisia kaikissa kunnissa. Kriteerien avulla voidaan kohdentaa kotihoidon palvelut niitä tarvitseville. Palveluiden järjestämisen lähtökohtana pidetään asiakkaiden tasavertaista sekä oikeudenmukaista kohtelua riippumatta asuin kunnasta. Asiakkaan kokonaistilanne tulee aina arvioida kotihoidon myöntämiskriteereiden sekä asiakkaan palvelutarpeen arvion perusteella. (Ikonen 2015, 28.)

Kotihoidossa asiakkaan auttamiseen osallistuvat usein useat eri tahot. Kotihoidon työntekijöiden lisäksi asiakasta usein avustavat myös monet viralliset sekä epäviralliset palveluntarjoajat. Näitä voivat olla esimerkiksi seurakunnan työntekijät, sosiaalityöntekijät, terveyskeskuslääkäri, päivätoiminnan henkilökunta, sairaalan henkilökunta, lyhytaikaisjaksojen henkilökunta sekä omaiset ja vapaaehtoiset toimijat. Kotihoidon työntekijä ei siis ole yksin asiakkaan asioiden kanssa, vaan kukin taho auttaa asiakasta heidän arviionsa ja ammattitaidon mukaisesti. Ongelmalliseksi tämän tekee sen, että tahot eivät tiedä toistensa arvioista ja suunnitelmista. Asiakkaan näkökulmasta hänen palvelunsa saattaa sirpaloitua, ja kenelläkään ei välttämättä ole kokonaiskuvaa asiakkaan tilanteesta. Kokonaisvastuun ottaminen asiakkaan tilanteen seuraamisesta ja arvioinnista saattaa jäädä ottamatta, koska jokainen palveluntuottaja katsoo, että asiakas ei ole heidän ensisijainen asiakkaansa. (Larmi, Tokola & Välikkiö 2005, 28–29.) Hyvä yhteistyö terveydenhuollon ammattilaisten kesken on olennaista kotona asuvan ikääntyneen ihmisen kannalta, kuitenkin hoito on usein vielä pirstaloitunutta useiden työntekijöiden lyhyiksi suunniteltujen käyntien vuoksi. (Hägg, Rantio, Suikki, Vuori & Ivanoff-Lahtela 2007, 18.)

3.4 Kotihoito Helsingissä

Helsingissä kotipalvelu ja kotisairaanhoido yhdistettiin vuonna 2005 kotihoidoksi, uudistuksen tavoitteena oli säästää kustannuksissa päällekkäisyyksiä poistamalla sekä parantaa huonokuntoisten asiakkaiden saamaa palvelua kotihoidossa. Yhdistetyllä kotihoodolla pyritään asiakkaan kokonaisvaltaiseen hoitamiseen osallistamalla asiakasta omaan hoitoonsa. (Engerström, Niemelä, Nummijoki & Nyman. 2009, 12.) Kokonaisvaltaisen ja aktivoivan kotihoidon ihannetilannetta haastaa kolme tekijää. Ensimmäiseksi voisi mainita, että kotihoidon kotikäynnit muotoutuvat palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaiseksi pitkälti asiakkaan fysiologisten tarpeiden mukaan. Tällöin keskiöön muodostuu rutiinitehtävät, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan hyvinvoinnin kannalta. Toiseksi haasteeksi lukeutuu monien tukipalveluiden tarjonta ulkopuolisten palveluntuottajien kautta. Tällaisia tukipalveluja ovat mm. ruoka-, kauppa- ja siivouspalvelut. Useiden palveluntuottajien vuoksi asiakkaan kokonaistilanne on vaikea hahmottaa ja kotihoidon työntekijän on haastavaa luoda kokonaisvaltainen kuva asiakkaan tilanteesta ja palveluista. Kolmanneksi haasteeksi voidaan nostaa huonokuntoisten vanhusten hoito kotona, jossa korostuu lääketieteellisesti välttämättömät toimet, mm. sairauksiin liittyvät lääkitykset, haa-vanhoidot ja verenpaineen seurannat. (Engerström ym. 2009, 14.)

Asiakkaan kokonaisvaltaiseen tilanteen ja tarpeiden arviointiin perustuva neuvotteleva ja aktivoiva työskentely on vaativaa, eikä kaikilla työntekijöillä välttämättä ole tähän välineitä ja osaamista. Toistuvien ja rutiininomaisten, sairauksiin painottuvien työtehtävien ulkopuolelta jää herkästi asiakkaan elämänlaadun kannalta keskeiset haasteet, kuten liikkumiskyvyn edistäminen, yksinäisyyden ehkäiseminen sekä muistiongelmii paneutuminen huomioimatta. Myös useiden palveluntuottajien tarjoamien palveluiden koordinointi sekä yhteen sovittaminen jää herkästi rutiinitehtävien varjoon. (Engerström ym. 2009, 14–15.)

3.5 Moniammatillisen yhteistyön merkitys kotihoidon asiakkaalle

Tutkijat Sini Eloranta, Seija Arve ja Pirkko Routasalo tutkivat kuinka moniammatillinen yhteistyö edistää kotihoidon asiakkaiden henkilökohtaisia resursseja. Kotihoidon apu voi olla ratkaisevaa ikäihmisten tukemisessa kotiympäristössä. Yksi kotihoidon ammattilainen ei kuitenkaan voi ottaa kokonaisvastuuta asiakkaan hoidosta, vaan kotihoidossa tarvitaan moniammatillista yhteistyötä. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata kokemuksia

moniammatillisesta yhteistyöstä henkilökohtaisten resurssien edistämässä ikääntyneiden kotihoidon asiakkaiden (yli 75-vuotiaat) keskuudessa Suomessa.

Tutkimuksessa haasteltiin kotihoidon asiakkaita, haastatelluissa pyydettiin kuvaamaan ammattialaisten työtä neljästä näkökulmasta: asiantuntemus, viestintä, päätöksenteko ja vastuullisuus. Tutkimus osoitti, että ammattilaiset työskentelivät asiantuntijasuuntautuneina: moniammatillisessa yhteistyössä kukin asiantuntija hoiti oman osuutensa asiakkaan tilanteesta. Tähän sisältyi riski, että asiakkaan yleiset tilanteet pysyivät kartoittamattomina. Asiakkaan kokonaistilanne on kuitenkin erittäin tärkeä näkökohta, kun ammattilaiset tukevat omissa kodeissaan asuvia ikääntyneitä mahdollisimman pitkään. Tutkimus paljasti tarpeen kehittää yhteistyötaitoja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten välillä, jotta henkilökunta palvelisi paremmin ikääntyneiden asiakkaiden tarpeita yhdessä.

Moniammatillinen viestintä on keskiössä, kun ikääntynyt asiakas on siirtymässä palvelusta toiseen. Määritetyt vastuuhenkilöiden roolit, moniammatillisen hoidon koordinoitiryhmät ja tietotekniikkajärjestelmät edistävät ikääntyneiden parempaa palvelutyytyväisyyttä ja subjektiivista elämänlaatua verrattuna tavanomaiseen sairaalahoitoon. Parannettua moniammatillista viestintää, siirtymäväyliä ja roolin selkeyttä tarvitaan ikääntyneen hoidon laadun, kestävyuden ja reagoivuuden parantamiseksi tulevaisuudessa. (Allen, Ottmann & Grad 2012.)

Järvenpään kotihoidossa kehitettiin vuonna 2018 kotihoidon asiakkaiden lääkehoidon arviointimallia toimintatutkimuksen keinoin moniammatillisesti. Tutkimuksessa havaittiin, että moniammatillista yhteistyötä rajoittaa usein taloudelliset resurssit, kiireinen työtahti ja huono tiedonkulku. Tiedonkulun parantamisella ja ammattilaisten välisen kommunikaation kehittämällä voitiin parantaa myös potilasturvallisuutta. Tutkimuksessa havaittiin, että eri ammattiryhmät täydentävät toisiaan, kun rinnakkain tekemisestä pystytään siirtymään yhdessä tekemiseen. (Miettinen, Kvarnström, Linden-Lahti, Holmström, Tuomi, Vuori & Puustinen 2018.)

Työ kotihoidossa onkin hyvin laaja-alaista, ja kotihoidossa hoitajan tulee ottaa asiakas huomioon kokonaisvaltaisesti, häneltä odotetaan asiakkaan asioiden johdonmukaista eteenpäin vientiä ja yhteistyötä hoitoon liittyvien tahojen kanssa. Hautsalo, Rantanen, Kaunonen & Åstedt-Kurki selvittivät tutkimuksessaan: Asiakkaiden ja heidän läheistensä

kokemuksia kotihoidosta. Tutkimuksessa selvitettiin asiakkaan sekä omaisen näkemyksiä hoitajien ammatillisuudesta, omahoitajuudesta sekä yhteistyötä omaisten ja ammattilaisten välillä. Tutkimuksen tuloksissa nähtiin, että kotihoidon työntekijöiden ammatillisessa osaamisessa oli eroavaisuuksia, työn koordinointi on pääasiassa hoitajien vastuulla ja laaja palveluverkosto luo hoitajille haasteellisen ja laajan työnkuvan. Omahoitajan vastuulla on huolehtia ikääntyneen asiakkaan kokonaisvaltaisesta hoidosta sekä huolehtia yhteistyön tekemisestä muiden hoitoon liittyvien tahojen kanssa. Omahoitaja toimii kotihoidossa asiakkaan asioiden koordinoijana, jolloin on keskeistä huomioida myös asiakkaan omaiset. Omaisyhteistyö onkin tutkimuksen mukaan ikääntyneen asiakkaan onnistuneen hoidon järjestämisen edellytys. (Hautsalo, Rantanen, Kaunonen & Åstedt-Kurki 2016.)

Kotihoidossa moniammatillinen työskentely on usein tuttua hoitajille. Vaikeista tai epäselvistä asioista konsultoidaan kollegaa, tiimin sairaanhoitajaa tai lääkäriä. Kotihoidon kotikäynneillä painottuu usein tehtäväkeskeisyys ja tämän vuoksi asiakkaan näkemys ei aina näy asiakkaalle luotavissa hoitosuunnitelmissa. Konsultoiva ja moniammatillinen yhteistyö on haastavaa, ja siihen tarvitaan riittävät viestinnän taidot. Näitä taitoja tulisi harjoittaa jo opintojen aikana. Moniammatillinen yhteistyö ja oppiminen perustuu vuorovaikutukseen ja harjoittelun avulla opiskelijalla on mahdollisuus oppia moniammatillisessa työyhteisössä vaadittavia vuorovaikutustaitoja.

3.6 Kotihoidon asiakkaiden sekä omaisten kokemukset kotihoidosta

Hautsalo, Rantanen, Kaunonen & Åstedt-Kurki selvittivät tutkimuksessaan: Asiakkaiden ja heidän läheistensä kokemukset kotihoidosta, kokemukset muodostuivat palveluiden organisoinnista, kotikäyntien ajoittamisesta sekä organisaation palvelujärjestelmään liittyvistä tekijöistä. Tutkimuksessa selvitettiin asiakkaan sekä omaisen näkemykset hoitajien ammatillisuudesta, omahoitajuudesta sekä yhteistyötä omaisten ja ammattilaisten välillä. Tutkimuksen tuloksissa nähtiin, että kotihoidon työntekijöiden ammatillisessa osaamisessa oli eroavaisuuksia, työn koordinointi on pääasiassa hoitajien vastuulla ja laaja palveluverkosto luo hoitajille haasteellisen ja laajan työnkuvan. Omahoitajan vastuulla on huolehtia ikääntyneen asiakkaan kokonaisvaltaisesta hoidosta sekä huolehtia yhteistyön tekemisestä muiden hoitoon liittyvien tahojen kanssa. Omahoitaja toimii kotihoidossa asiakkaan asioiden koordinoijana, jolloin on keskeistä huomioida myös asiak-

kaan omaiset. Omaisyhteistyö onkin tutkimuksen mukaan ikääntyneen asiakkaan onnistuneen hoidon järjestämisen edellytys. (Hautsalo, Rantanen, Kaunonen & Åstedt-Kurki 2016.)

4 Tutkimuksellisen kehittämistyön toteutus ja menetelmät

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on selvittää miten opiskelijat ovat kokeneet Hyvissä handuissa himassa hankkeen mukaisen harjoittelun kotihoidossa. Tavoitteena oli kerätä opiskelijoiden kokemuksia moniammatillisen tiimiharjoittelun toteutumisesta sekä opiskelijoiden välisistä konsultoivista työpajoista. Kehittämistyö toteutettiin laadullisena haastattelututkimuksena. Haastatteluihin kutsuttiin Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoita, jotka olivat suorittaneet hankkeen mukaisen tiimiharjoittelun kotihoidossa syksyllä 2020 Helsingin kaupungin itäisellä kotihoidon alueella.

Tutkimuskysymykset

1. Miten opiskelijat kokivat tiimiharjoittelun ja moniammatilliset konsultatiiviset työpajat?
2. Minkälaista tietoa opiskelijat pystyivät tuottamaan konsultatiivisissä työpajoissa?
3. Miten opiskelijat kykenivät hyödyntämään konsultatiivisen työpajan tuloksia?

4.2 Laadullinen tutkimus

Tämä tutkimuksellinen kehittämistyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen keskeinen ominaispiirre on keskittyä ihmisten ja subjektiivisten kokemusten tarkasteluun. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan teorian ja käytännön yhteyttä. Teoriasta saadaan lähtökohdaksi yleiset lainalaisuudet ja käytännön tilanteet saattavat vaihdella kontekstista toiseen, samoin käytännön tieto saattaa poiketa tilanne kohtaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritäkään luomaan teorioita, jotka olisivat yleispäteviä kuten esimerkiksi luonnontieteissä on tapana. Laadullinen tutkimus pyrkii löytämään esimerkin omaisia tietoja ja tyypittelyjä, joita voidaan pitää ihanne malleina tutkitavalle asialle. Näitä voidaan kutsua teoreettisiksi yleistyksiksi, joita voidaan käyttää tutkimuksen teorioiden tavoin. (Juuti & Puusa 2020, 47.)

Laadullinen tutkimus on käsiteherkkää, tutkijan omat näkemykset ja käsitykset saattavat ohjata hänen havaintojaan. Tutkijan esiyymmärrys vaikuttaa siihen, mitä tutkija havaitsee ja minkälaista aineistoa hän kerää. Laadullisessa tutkimuksessa tiedon kerääminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten, tutkimuksen kohteena olevien ihmisten kanssa. Tutkimusaineiston kerääminen on kuitenkin päämäärätietoista toimintaa, ja tutkimuksen päämäärät ohjaavat millaista aineistoa tutkija hankkii, miten hän niitä tulkitsee ja miten hän niitä ymmärtää. (Juuti & Puusa 2020, 78.)

Laadullisessa tutkimuksessa erilaiset haastattelut ovat tyypillisiä aineiston keruumetodeja, sekä eniten käytettyjä. (Juuti & Puusa 2020, 79). Haastattelu on siinä mielessä erikoinen tiedonkeruumenetelmä, että siinä ollaan suorassa vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Suoran vuorovaikutuksen etuna voidaan nähdä se, että haastattelussa tarjoutuu mahdollisuus syvällisemmän tiedon hankkimiseen kuin monissa muissa käytettävissä menetelmissä. Haastattelussa aineiston keruuta voidaan säädellä joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla. Haastatteluaiheiden järjestystä on mahdollista säädellä, ja samalla on enemmän mahdollisuuksia tulkita vastauksia kuin esimerkiksi postikyselyssä. Haastattelun huonona puolena voidaan taas nähdä haastattelijan suuri rooli tulosten ja tutkimuksen luotettavuuden suhteen. Haastattelua tehtäessä olisi tärkeää, että haastattelijat kykenevät tunnistamaan omat ennakkokäsityksensä ja niiden vaikutuksen tutkimukseen. Haastattelun luotettavuutta heikentää se, että haastatteluissa on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. (Hirsjärvi ym. 2000, 191–193.)

4.3 Tutkimusaineiston kerääminen

Tutkimuksellisen kehittämistyön aineiston keräsin haastattelemalla Metropolian opiskelijoita sekä Helsingin kaupungin kotihoidon edustajia, jotka olivat olleet mukana hankkeen mukaisissa harjoitteluissa. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina, näiden teemat olivat: kokemukset moniammatillisesta tiimiharjoittelusta, kokemukset konsultatiivista työpajoista sekä kehittämisisideat tiimiharjoittelulle.

Metropolian opiskelijoita haastatteluihin osallistui yhteensä 6 ja Helsingin kaupungin kotihoidon edustajia haastatteluun osallistui 1, eli haastateltavia oli yhteensä 7. Haastatteluihin osallistuneet opiskelijat olivat suorittaneet opintoihinsa liittyvän harjoittelun hankkeen mukaisesti tiimiharjoitteluna syksyllä 2020. Työelämän edustaja oli toiminut harjoittelussa olevien opiskelijoiden mentorina harjoittelun ajan. Haastatteluihin osallistuneet

pystyivät tuomaan esille omia näkemyksiään harjoittelusta siihen liittyvistä kehittämis-kohteista sekä luomaan mahdollisia kehittämis ehdotuksia jatkoa ajatellen. Tulosten esitelyssä en erittele opiskelijoiden ja työelämän edustajan kokemuksia, vaan pyrin luomaan näistä yhtenäisen kuvan. Haastattelut pidettiin hallitsevan pandemia tilanteen vuoksi etäyhteyksien avulla.

Laadin opiskelijoille sekä työelämän edustajille omat puolistrukturoidut teemahaastattelurungot (liite 1 & 2), jotka olivat teemasisällöltään saman tyyppisiä, mutta erosivat hie-man toisistaan. Koska oma kokemukseni haastattelusta oli melko vähäinen, laadin haastattelurungon aluksi melko tarkaksi, jotta osaisin ja muistaisin kysyä haastattelutilanteessa kehittämistyön kannalta oleelliset kysymykset. Ensimmäisten haastatteluiden aikana etenin melko tarkasti rungon mukaan. Kokemuksen lisääntyessä kykenin etene-mään paremmin tilanteen ja haastateltavan mukaan, ja haastattelutilanteista tuli avoi-mempia. Pitäydyin kuitenkin suunnitellussa haastattelurungossa, jotta haastatteluiden aihepiirit pysyivät suunniteltuina ja ehdin käymään suunnitellun rungon haastateltavan kanssa läpi.

Kutsuin tutkimuksellisen kehittämistyön haastatteluihin Metropolian opiskelijoita sekä opiskelijoiden työelämän ohjaajia sähköpostiviestillä (liite 4 ja 5.) Metropolian opiskelijoiden yhteystiedot (sähköpostiosoitteet) sain hankkeen hankekoordinaattorilta. Kutsu haastatteluun lähetettiin yhteensä 16 opiskelijalle. Haastattelukutsuun vastasi yhteensä kuusi (6) opiskelijaa, joiden kanssa haastatteluajankohdat sovittiin opiskelijoiden toiveiden mukaisesti. Työelämän edustajia lähestyin kotihoidon lähiesihenkilöiden kautta, joi-den yhteystiedot sain Itäisen kotihoitoalueen kotihoitopäälliköltä. Itäisen kotihoidon alu-een esihenkilöille (4 kpl) lähetettiin viesti, joka pyydettiin välittämään hankkeen mukaisen harjoittelun opiskelijoiden ohjaajina toimiville henkilöille. Lähetin viestin esihenkilöille useaan kertaan, mutta vastauksia kotihoidon puolelta sain heikosti. Kotihoidon esihen-kilöistä vastasi viestiin kaksi henkilöä, toinen heistä oli toiminut alueensa opiskelijoiden mentorina hankkeen mukaisessa tiimiharjoittelussa. Toinen yhteydenottaja kertoi, että hänellä ei ole kokemusta tiimiharjoittelusta alueella, eikä kotihoidon tiimin jäsenillä ollut käsitystä hankkeen mukaisesta harjoittelusta. Työelämän edustajia haastatteluihin osal-listui vain yksi henkilö.

Jokaiselle haastatteluun osallistuvalla lähetin haastattelukutsun yhteydessä tutkittavan suostumuslomakkeen sekä tutkimuksen tietosuojaselosteen. Ohjasin haastateltavaa tu-tustumaan tietosuojaselosteeseen sekä tutkittavan suostumuslomakkeeseen, ja tämän

jälkeen lähettämään minulle sähköpostilla viesti, että on tutustunut dokumentteihin ja osallistuu vapaaehtoisesti haastatteluun. Haastattelut toteutettiin maaliskuun 2021 aikana. Haastatteluihin pyydettiin varaamaan aikaa noin 1 tunti. Toteutuneet haastattelut olivat kestoaltaan 35–60 minuuttia. Haastattelun päätteeksi kysyin vielä jokaiselta haastateltavalta, heräsikö heille ajatuksia ja kysymyksiä, joita en ollut haastattelussa ottanut huomioon.

Haastattelut tallennettiin aineiston analyysiä varten, tallennuksesta informoitiin vielä ennen haastatteluiden alkua. Aineistonkeruun jälkeen purin nauhoitetut haastattelut kirjoittamalla aineiston sanatarkasti puhtaaksi. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 42 sivua, fontin ollessa Arial 11, ja rivivälin 1,5. Litteroinnin yhteydessä poistin aineistosta suorat tunnisteet, kuten haastelevien nimet sekä muut viittaukset henkilötietoihin. Yksilöin haastattelut harjoitteluun osallistumisen mukaisesti, esim. opiskelija 1 ja työelämän edustaja 1.

4.4 Sisällönanalyysi analyysimenetelmänä

Tässä opinnäytetyössä aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sitä voidaan pitää yksittäisenä metodina sekä väljänä teoreettisena viitekehystenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin, sen avulla voidaan tehdä monenlaista tutkimusta. Sisällönanalyysissä voidaan edetä lähtien joko aineistosta (induktiivisesti) tai jostain aikaisemmasta käsitejärjestelmästä (deduktiivisesti) (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103.)

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä analyysiprosessi lähtee aineistosta ja sitä kuvataan aineiston pelkistämisen, ryhmittelyn ja abstrahoinnin avulla. Tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus. Analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti, avainajatus on, että analyysiyksiköt eivät ole etukäteen sovittuja tai harkittuja. Aikaisemmillä havainnoilla, tiedoilla tai teorioilla ei pitäisi olla vaikutusta analyysin toteuttamiseen tai lopputulokseen. Aineistolähtöinen tutkimus on Tuomen ja Sarajärven mukaan vaikea toteuttaa jo senkin vuoksi, että ajatus itse havaintojenkin teoriapitoisuudesta on yleisesti hyväksytty periaate. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–109.) Ennen sisällönanalyysin aloittamista määritin analyysiyksikön, sen tuli kuvata tutkimustehtävää ja tutkimuskysymyksiä. Tässä kehittämissä analyysiyksikkönä toimi opiskelijoiden sekä työelämän edustajien lausekokonai-

suudet haastatteluista, joiden teemat antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tarkastelun kohteena oli kokemukset tiimiharjoittelusta, sekä kokemukset moniammatillisista konsultatiivisista työpajoista.

Sisällönanalyysi alkaa alkuperäisdatan pelkistämällä (redusointi), aineistosta karsitaan epäolennainen osa pois. Siitä pyritään löytämään tutkimuskysymystä kuvaavia ilmaisuja, ja näistä luodaan pelkistettyjä ilmaisuja, jotka kootaan taulukkoon. Tämä toimii pohjana klusteroinnille, jossa samaa asiaa kuvaavat pelkistetyt ilmaisut kootaan erilliseksi ryhmiksi. Aineiston klusteroinnin eli ryhmittelyn tarkoituksena on löytää aineistosta samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa ilmiötä kuvaavat ilmaisut kootaan alaluokaksi, joka nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokittelua jatketaan luomalla alaluokista yläluokkia ja yläluokkia yhdistelemällä saadaan pääluokkia. Lopuksi luodaan yhdistävä luokka, mikä kuvaa tutkimustehtävää. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125.) Aineiston klusteroinnin jälkeen aineistoa abstrahoidaan eli käsitteellistetään, tarkoituksena on erottaa tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Käsitteellistämisen tarkoitus on luoda alkuperäisdatan kielellisistä ilmaisuista teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistellään käsitteitä ja näin saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. Abstrahointi on prosessi, jossa rakennetaan käsitteiden avulla kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 126.127.)

4.5 Aineiston analyysin toteuttaminen

Aineiston analyysin aloitin lukemalla litteroidut haastattelut huolellisesti läpi ja tekemällä joitain alustavia merkintöjä sivujen marginaaleihin. Tämän jälkeen kävin aineistoa uudelleen läpi ja alleviivasin kuhunkin tutkimuskysymykseen mielestäni liittyviä ja niihin vastaavia asioita ja ilmaisuja. Pelkistin litteroidun aineiston, ja pyrin löytämään siitä tutkimuskysymyksiä vastaavia ilmaisuja. Keräsin aineistosta näitä ilmaisuja, ja kokosin nämä alkuperäisilmaisut taulukkoon, tämä toimi pohjana klusteroinnille. Alkuperäisilmaisuja pelkistämällä loin pelkistettyjä ilmaisuja eli redusoin aineistoa.

Taulukko 1. Esimerkki redusoinnista, eli aineiston pelkistämisestä

ALKUPERÄINEN ILMAUS	PELKISTETTY ILMAUS
Sain itselleni tosi paljon, sellaista uutta näkemystä ja osaamista”	Hyödyllinen harjoittelu.
”Asiakkaille toi oli tosi iso hyöty ja meille opiskelijoille tosi iso hyöty”	Hyvä ja mielenkiintoinen harjoittelu.
”vastuu tuntui erilaiselta, kun ei ollut ohjaajaa koko ajan, jolta kysyä”	Ohjauksen hakeminen.
”piti sitten itse järjestää niitä hetkiä, jotta ehti kysyä joltain jotain”	Oman toiminnan suunnittelu ja toteutus.
”itsenäistä se oli sellaista itsenäistä työkentelyä, et siinä ei ollut hirveesti raameja lainkaan”	Ohjauksen aktiivinen hakeminen. Vastuu oppimisesta opiskelijoilla.

Jatkoin analyysia kokoamalla pelkistetyt ilmaisut yhteen, jotka kuvasivat samaa käsitettä ja sisältöä, omiin ryhmiin ja ryhmistä loin alaluokkia. Luokittelun tavoitteena on tiivistää aineistoa, yksittäiset tekijät sisällytetään yleisimpiin käsitteisiin.

Taulukko 2. Esimerkki ryhmittelystä, eli klusteroinnista

PELKISTETTY ILMAISU	ALALUOKKA
Hyödyllinen harjoittelu. Hyvä ja mielenkiintoinen harjoittelu. Ohjauksen hakeminen. Oman toiminnan suunnittelu ja toteutus. Ohjauksen aktiivinen hakeminen. Vastuu oppimisesta opiskelijoilla.	Hyvä ja hyödyllinen harjoittelu. Vastuu omasta oppimisesta ja kehittämisestä.

Alaluokkia yhdistelemällä muodostin yläluokkia ja yläluokkien yhdistelyllä sain tuotettua pääluokkia, jotka nimesin aineistosta nousevien ilmiöiden mukaisesti. Pääluokat vastaa tutkimustehtävään. Tässä kehittämistyössä etsittiin vastauksia opiskelijoiden kokemuksista tiimiharjoittelusta sekä moniammatillisista työpajoista sekä miten näitä voidaan hyödyntää kotihoidon asiakastyössä. Pääluokiksi muodostui: opiskelijoiden kokemukset hyvissä handuissa himassa hankkeen mukaisesta harjoittelusta, kehittyvä ammatillinen osaaminen sekä kokemukset työpajatyöskentelyn hyödyistä.

Taulukko 3. Aineiston analyysin eteneminen

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄLUOKKA
Hyvä ja hyödyllinen harjoittelu.	Moniammatillisen työpaja työskentelyn avulla kehittyvä konsultoiva työtapa.	Kehittyvä ammatillinen osaaminen.
Vastuu omasta oppimisesta ja kehittymisestä.		
Positiiviset kokemukset konsultatiivisista työpajoista.		
Moniammatillinen yhteistyö.		

5 Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten tarkastelua

5.1 Kokemukset hankkeen mukaisesta harjoittelusta

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyen kysyin haastatteluihin osallistuneilta kokemuksia moniammatillisesta tiimiharjoittelusta. Pyrin selvittämään, miten he olivat kokeneet hankkeen mukaisen harjoittelun kotihoidossa, mikä heidän roolinsa oli ollut harjoittelussa ja miten he kokivat sen eroavan tavanomaisesta harjoittelusta. Kaikki haastat-

teluihin osallistuneet olivat osallistuneet hankeen mukaiseen harjoitteluun joko opiskelijoina tai työelämän edustajina. Tulosten yhteydessä esitettyjen suorien lainauksien on tarkoitus välittää kuva haastateltavien vastauksista ja toimia omien tulkintojeni vahvistajina.

Opiskelijat kokivat harjoittelun hyödyllisenä kokemuksena, joka mahdollisti työelämään tutustumisen työparin kanssa hyvin itsenäisesti. He kokivat vastuunottamisen omasta harjoittelusta positiivisena haasteena, heillä oli mahdollisuus kehittää osaamistaan omien tavoitteiden mukaisesti. Harjoittelussa ei ole opiskelijoille nimettyä ohjaajaa työelämän puolelta, vaan heidän tuli hyödyntää eri tahoja ohjausprosessissa. Itsenäinen ohjauksen hakeminen asiakastyöhön koettiin haasteelliseksi, opiskelijat olisivat toivoneet selkeämpää yhteistyötä työelämän edustajien kanssa. Suunnitelmalliset tapaamiset koettiin tärkeiksi, jotta asiakkaan asioita oli mahdollista käydä yhdessä työelämän edustajan kanssa läpi. Toisilla alueilla opiskelijoille oli nimetty mentori, jonka kanssa he tapasivat suunnitelmallisesti, mutta tässä oli alueellisia eroja. Suunnitelmallisten tapaamisten avulla opiskelijat kokivat saavansa laajempaa näkökulmaa asiakastapauksiin, ja näin myös paremmin vastaamaan asiakkaan tarpeisiin.

Taulukko 4. Aineiston analyysin eteneminen

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄLUOKKA
Kotihoidon henkilökunnan suhtautuminen opiskelijoihin.	Opiskelijoiden harjoittelun organisoinnin ja käytännön järjestelyiden haasteet.	Opiskelijoiden kokemukset hankkeen mukaisesta harjoittelusta.
Tiedonkulkuun liittyvät ongelmat.		
Harjoittelun tavoitteiden epäselvyys, suunnitelmallisuuden puutteet ja ongelmat yhteistyössä työelämän kanssa.		

Kotihoidon toimintaan tutustuminen harjoittelun alussa koettiin tärkeäksi. Suunnitelmallinen toimintaan tutustuminen mahdollistaa opiskelijoille omien tavoitteiden luomisen

harjoittelulle sekä luo pohjan myös toiminnan kehittämiseksi. Harjoittelu nähtiin irralliseksi osaksi kotihoidon toimintaa, ja ilman tutustumista toimintaan oli opiskelijoiden vaikea hahmottaa kotihoidon toimintakenttää. Kotihoidon toimintaan tutustuminen vaatii hoitajan kanssa asiakaskäynneille osallistumista, ja tutustumista kotihoidon päivittäiseen työhön. Kotihoito on haastava harjoitteluympäristö, joka luo oman haasteensa toiminnan hahmottamiselle. Opiskelijoiden ohjaus poikkesi alueellisesti, osa opiskelijoista sai harjoittelun alussa mahdollisuuden tutustua kotihoidossa tehtävään työhön, toimien hoitajan työparina harjoittelun ensimmäiset päivät. Toisilla alueilla ei perehtymistä työhön mahdollistettu opiskelijoille. Suunnitelmallisen tutustumisen puuttuessa opiskelijat kokivat, että kotihoidon toiminta oli vaikea hahmottaa ja kotihoidossa tehtävä työ jäi osalla opiskelijoista epäselväksi. Opiskelijat kokivat, että he tekivät harjoittelunsa kotihoidon alaisuudessa mutta he eivät tehneet kotihoidossa tehtävää työtä lainkaan.

Tauluko 5. Aineiston analyysin eteneminen.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄLUOKKA
Harjoittelu irrallaan kotihoidon arjesta.	Kotihoidon erityispiirteet.	Opiskelijoiden kokemukset hankkeen mukaisesta harjoittelusta.
Kotihoito haasteellinen harjoittelu ympäristönä.		
Harjoittelun organisointi.		

Harjoittelun ohjeistus oli opiskelijoille hyvin väljä, ja heille ei annettu harjoitteluun varsinaisesti mitään raameja, eikä selkeitä oppimistavoitteita. Se loi opiskelijoille myös oman haasteensa harjoittelun toteutukseen. Poikkeavat toimintamallit kotihoidon tiimien välillä nähtiin harjoittelun kannalta vaikeana. Ongelmat näkyivät selkeimmin kotihoidon henkilökunnan suhtautumisessa opiskelijoihin ja tiedonkulun ongelmassa. Harjoittelun tavoitteet olivat opiskelijoille epäselvät oppilaitoksen puolelta ja suunnitelmallinen yhteistyö työelämän kanssa koettiin ongelmalliseksi ja osin puutteelliseksi harjoittelun aikana.

” Eihän me menty sinne opettelemaan kotihoidon nykyisiä toimintamalleja, vaan siinä mentiin ikään kun keksimään ja tekemään jotain muuta lisäksi kotihoidon palveluihin”

”Jos sä et oo koskaan ollut missään kotihoidossa ja tuut jostain muulta alalta. Ja kotihoito ei oo sulle millään lailla tuttua, niin onhan se pikkasen hankalaa, lähtee kehittämään sitä toimintaa, jos ei ymmärrä mitä ne siellä noin normisti tekee.”

Asiakasvalinnat ovat hankkeen mukaisessa harjoittelussa keskeisessä asemassa, ja epäselvyys asiakasvalinnoissa koettiin raskaana. Harjoittelun alussa oli turhaa viivästy- mistä, koska sopivia asiakkaita opiskelijoiden harjoitteluun ei ollut valmiiksi pohdittu. Opiskelijat kokivat, että työelämän edustajilla ei ollut aina selkeää käsitystä heidän harjoittelunsa tavoitteista ja asiakasvalintojen merkityksestä harjoittelun kulkuun. Henkilös- tön välillä oli myös poikkeavia näkemyksiä, ketkä asiakkaat hyötyisivät opiskelijoiden tuomasta ajasta ja moniammatillisesta osaamisesta. Asiakasvalintoja kommentoitiin harjoittelun aikana opiskelijoille, ja myös asiakkaiden vaihtamista kesken harjoittelun tuotiin esille.

” Jollain erosi näkemykset siitä, keille meidän seura olisi hyödyllistä ja keille ei. Joku sanoi kesken matkan, että vaihdetaan teidän asiakkaat len- nosta toisiin. Me sanottiin, että ei kyllä luovuta kesken prosessin, että se on epäreilua asiakkaalle, kun olemme luvanneet olla mukana 6 viikkoa”

Kotihoitoalueiden välillä oli eroja opiskelijoiden asiakasvalinnoissa, ja siinä miten opis- kelijat perehdytettiin asiakkaiden tilanteisiin. Toisille opiskelijoille oli kotihoidossa poh- dittu etukäteen sopivia asiakkaita, jotka hyötyisivät opiskelijoiden antamasta ajasta ja uusista näkökulmista. Toisilla alueilla sopivia asiakkaita ei ollut lainkaan pohdittu etukä- teen, ja opiskelijat joutuivatkin odottamaan asiakas valintojaan harjoittelun alussa. Osalla opiskelijoista oli harjoittelun aluksi suunniteltu tutustuminen kotihoidon toimin- taan. Tämä mahdollisti myös opiskelijoille kotihoidon asiakkaisiin tutustumisen joka tuki harjoitteluun valittujen asiakkaiden valinnassa. Toisilla alueilla opiskelijoille oli valittu harjoitteluun sopivia asiakkaita etukäteen, ja opiskelijoille mahdollistettiin tutustuminen asiakkaaseen hoitajan kanssa. Suunnitelmallisen asiakasvalinnan avulla opiskelijoiden oli helpompi lähteä tutustumaan asiakkaan tilanteeseen ja mahdollisiin ongelmakohtiin, joita heillä oli mahdollisuus käydä läpi moniammatillisissa työpajoissa.

”Me jouduttiin viikon verran itse pyytämään ja kyselemään meille asiak- kaita, joiden luokse voitaisiin mennä. Sanottiin vaan, että eiköhän joku löydy... Osalle oli etsitty asiakkaat etukäteen ja heille ne sitten vaan esi- teltiin ja he saivat valita”

Asiakkaiden sekä omaisten kanssa tehtävä yhteistyö koettiin haasteelliseksi. Opiskelijat toivat esille, että asiakkaita ei oltu työelämän puolesta informoitu hankkeen mukaisesta harjoittelusta. Tiedottaminen jäi usein opiskelijoiden tehtäväksi, jonka opiskelijat kokivat haastavana. Asiakkaiden sekä omaisten tiedottaminen harjoittelun tavoitteista ja mahdollisuuksista koettiin tärkeäksi, ja se nähtiin työelämän tehtäväksi jo ennen harjoittelun alkua. Hyvä yhteistyö omaisten, asiakkaan, työelämän ja opiskelijoiden välillä mahdollistaisi opiskelijoille paremman yhteistyön ja moniammatillisen yhteistyön kehittämisen. Opiskelijat toivat esille, että tiedonkulkuun liittyvien ongelmien vuoksi harjoittelun myötä tulevat mahdollisuudet jäivät vaillinaiseksi asiakkaille.

”Tieto liikkui todella huonosti, meille päin se ei liikkunut lainkaan ja tavallaan meistä ei edes tiedetty missä me oltiin milloinkin. Tuntu, että se potentiaali jäi tavallaan käyttämättä, kun omaiset ja asiakkaat ei tiennyet mitä tallainen harjoittelu on”

Opiskelijat olisivat toivoneet suunnitelmallista yhteistyötä asiakkaiden vastuuhoitajien kanssa, jolloin heillä olisi ollut parempi mahdollisuus käsitellä asiakkaan tilannetta yhdessä asiakkaan tuntevan hoitajan kanssa. Tiiviimmän yhteistyön avulla opiskelijoiden näkemyksiä voitaisiin hyödyntää asiakkaan hoidossa enemmän ja huomioida hoitosuunnitelmissa. Yhteistyön haasteiden ja tiedonkulun ongelmien vuoksi opiskelijoiden näkemykset jäivät usein asiakkaan hoidossa irralliseksi osaksi. Yhteistyön toteutumisessa oli alueellisia eroja. Toisilla alueilla opiskelijat osallistuivat säännöllisesti tiimien asiakaspalavereihin, joissa heillä oli mahdollisuus tuoda omia havaintojaan esille asiakastyöstään ja samalla se mahdollisti asiakkaan tilanteesta keskustelun työelämän kanssa. Säännöllinen ja suunnitelmallinen yhteistyö koettiin tärkeäksi osaksi itsenäistä harjoittelua.

Taulukko 6, aineiston analyysin eteneminen

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄ LUOKKA
Parityöskentely.	Pari- ja tiimityöskentely moniammatillisessa työyhteisössä.	Opiskelijoiden kokemukset hankkeen mukaisesta harjoittelusta.
Moniammatillinen yhteistyö.		
Oman toiminnan reflektointi.		
Yhteistyö opiskelijatyöryhmän kanssa.		

Opiskelijat toimivat opiskelijaparina koko harjoittelun sekä pyrkivät toimimaan myös yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa opiskelijaryhmänä, saaden tukea toisiltaan harjoittelussa. Kotihoidon tiimin jäseniksi he eivät kuitenkaan harjoittelun aikana kokeneet pääsevänsä. Henkilökunta suhtautui opiskelijoihin pääsääntöisesti positiivisesti, mutta selkeiden toimintamallien puuttuessa ei työelämän kanssa tehtävä yhteistyö ollut ongelmatonta. Työelämän kiire koettiin haasteeksi löytää aikaa yhteiselle keskustelulle asiakastyön lomassa. Toimintamallien ja uuden tiedon sisäistäminen koettiin haasteelliseksi, myös hiljaisen tiedon määrä nähtiin suurena.

”Harjoittelun koin positiivisena, oli kiva päästä tekemään itsenäisesti töitä ja sit kuitenkin tutustumaan siihen jättimäiseen palloon mikä toi kotihoito on. Et mitä kaikkea siellä tehdään ja mistä se koostuu ja kenen kautta otetaan palveluita ja muita. Sehän on ihan käsittämätön verkko, oli hienoa päästä olemaan pieni lenkki osana tuota verkkoa.”

5.2 Kokemukset konsultaviisesta työpajatyöskentelystä

Toiseen tutkimuskysymykseen hain vastauksia teemahaastattelussa kysyen opiskelijoiden kokemuksia työpajatyöskentelystä. Opiskelijat suhtautuivat työpajoihin positiivisesti, he toivat työpajaan asiakastapauksen, josta toivoivat yhteistä keskustelua ja moniammatillista näkemystä. Ongelmalliseksi nähtiin se, että työpajaan osallistuviin opiskelijoihin ei ollut osallistujilla mahdollista vaikuttaa. Työpajoihin osallistuneet olivat opiskelijoita, joiden opetus oli työpaja päivänä HyMy-kylässä, ja näin ollen asiakastapauksen kannalta tarvittua osaamista ei välttämättä ollut saatavilla. Työpajoissa oli myös ajoittain hyvin kapealta osaamisalalta osallistujia, joten moniammatillinen yhteistyö ja ratkaisujen löytäminen asiakastapaukseen jäi ohueksi.

”Mun mielestä niissä olisi pitänyt huomioida, että minkä alan opiskelijoita sinne tulee. Se oli koulun puolelta huonosti pohjustettu. Esimerkiksi mun asiakastapaus: alkoholi-ongelmainen ikäihminen ja hänen tilannettaan oli sit konsultoimassa jalkaterapeutti. Kun ongelmat oli asumiskuvioissa.”

Tauluko 7. Aineiston analyysin eteneminen.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄLUOKKA
Ongelmat työpajatyöskentelyssä.	Moniammatillisen työpajatyöskentelyn haasteet toteutuksessa ja organisoinnissa.	Opiskelijoiden kokemukset työpajatyöskentelystä.
Opiskelijoiden ohjaus työpajatyöskentelyyn puutteellista.		
Työpajatyöskentelyn aikatauluhaasteet.		

Mahdollisuus vaikuttaa työpajoihin osallistuviin opiskelijoihin koettiin tärkeäksi, jotta asiakastapaukseen saataisiin uusia näkökulmia ja eriammatialojen osaamista voitaisiin hyödyntää. Asiakastapauksen käsittely yhdessä oman työparin kanssa koettiin tärkeäksi. Työpajoissa työparit saatettiin jakaa eri ryhmiin, joka koettiin heikentävänä tekijänä oppimisen kannalta. Asiakastapauksen käsittelyn tulisi tapahtua riittävän isossa ryhmässä, jossa olisi useiden eri alojen edustajia mukana. Tämä mahdollistaisi parhaiten moniammatillisen yhteistyön ja ratkaisujen etsimisen.

Työpajatyöskentely koettiin puutteellisesti toteutetuksi ja työpajojen organisoinnissa oli ongelmia. Työpajoihin osallistuvat opiskelijat Hymy-Kylästä eivät olleet tietoisia konsultatiivisen työpajan tavoitteista tai työpajan kulusta. Opiskelijoille jäi tunne, että työpajatyöskentely oli luotu pikaisella aikataululla hankkeen tavoitteista lähtien. Työpajojen toimintamalli ei ollut riittävän suunnitelmallinen ja työpajakerrat poikkesivat toisistaan.

”Hymy-kylästä tulleet opiskelijat ei olleet tietoisia työpajan tavoitteista. Heidät oli vaan käsketty sinne aamulla. Et silleen se oli tosi typerä tapah-tuma”

Työpajatyöskentelyn järjestelyissä oli havaittavissa puutteita. Esimerkiksi oppilaitoksen ohjeistukset opiskelijoille olivat olleet ristiriitaisia ja ohjeistus oli vaihdellut opettajien välillä. Ristiriitaiset ohjeistukset liittyen työpajatyöskentelyyn vaikeuttivat opiskelijoiden mielestä näihin valmistautumista. Tiedotuksen sekä ohjeistuksen puutteet näkyivät työpajojen toteutuksissa. Myös aikataulullisesti työpajoja pidettiin liian tiiviinä kokonaisuuksina, aikataulutuksen vuoksi keskustelu ryhmissä jäi usein kesken ja oleellinen anti ehkä saamatta.

5.3 Kehittyvä ammatillinen osaaminen

Opiskelijan rooli on hankkeen mukaisessa harjoittelussa hyvin erilainen verrattuna tavanomukaiseen työssäoppimiseen. Se nähtiin kuitenkin positiivisena mahdollisuutena opiskelijoiden sekä työelämän näkökulmasta katsottuna. Opiskelijoiden antama aika asiakkaalle koettiin keskeisenä lisäarvona asiakkaalle, asiakkaiden kanssa toimiessaan työparit saavuttivat luottamuksellisen suhteen asiakkaan kanssa ja heillä oli aito mahdollisuus olla asiakkaalle avuksi. Työpari työskentely antaa mahdollisuuden tutustua työelämän toimintaan hyvin itsenäisesti. Tiimioppiminen toisen alan opiskelijan kanssa antoi hyvän tilaisuuden tutustua toisen alan opiskelijan näkemyksiin ja osaamiseen. Yhteistyö opiskelijaparin kanssa loi turvallisuuden tunnetta, työskentely oli helpompaa toisen samassa asemassa olevan opiskelijan kanssa. Oman työparin kanssa oli mahdollisuus reflektoida asiakastapausta ja etsiä siihen moniammatillisesti ratkaisuja.

” Se oli hyödyllinen ja avartava kokemus, se avasi silmiä siitä mitkä on oman alan arvoja ja mikä on mun rooli just siinä työssä. Me täydennettiin osaamisillamme toisiamme tosi hyvin.”

Tauluko 8. Aineiston analyysin eteneminen.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄLUOKKA
Positiiviset kokemukset konsultatiivisista työpajoista.	Moniammatillisen työpajatyöskentelyn avulla kehittyvä konsultoiva työtapa. Työpaja työskentelyn tuoma lisäarvo työyhteisölle.	Kehittyvä ammatillinen osaaminen.
Moniammatillinen yhteistyö.		
Työpajatyöskentelystä tuotetun tiedon hyödyntäminen kotihoidon tiimin asiakastyössä.		
Työpajatyöskentelyn avulla tuotetun tiedon käsittely kotihoidon tiimin kanssa.		

Työpajatyöskentelyn koettiin kehittävän moniammatillista osaamista ja konsultointitaitoja. Erialojen edustajien näkemysten jakaminen ja yhteinen keskustelu asiakastapausten ympärillä nähtiin hyödyllisenä. Työpajoihin osallistuminen koettiin vaivattomaksi ja mutkattomaksi, vaikka järjestelyissä puutteita olikin. Avoimen keskustelun avulla opiskelijat kokivat saavansa paremman käsityksen asiakkaan tilanteesta ja usein löysivätkin uusia ratkaisumalleja asiakkaan tilanteen parantamiseksi. Moniammatillinen yhteistyö koettiin toimivaksi ja antoisaksi etenkin niissä tilanteissa, kun työpajoissa oli monia eriammattikuntien edustajia. Opiskelijat saivat myös omille näkemyksilleen vahvistusta, joka koettiin myönteisenä osana oman ammatti identiteetin kehittymistä.

Työpajaan tuotavan asiakastapauksen esittely vaati oppilailta tapauksen tiivistämistä, ja keskeisten tietojen tuomista esille. Tapauksen tuominen konsultatiiviseen työpajaan vaati tapaukseen perehtyneisyyttä ja asioiden etukäteistä pohtimista. Opiskelijat kokivat, että he oppivat tiivistämään asiakastapauksen keskeiset asiat ja tuomaan ne yhteiseen keskusteluun. Opiskelijat kokivat, että työpajan anti olisi voinut olla suurempi, jos työpajatyöskentelyssä olisi ollut mahdollisuus olla mukana oman työparin kanssa. Toimintamallinen ollessa erilaisia eri työpajakerroilla, osa opiskelijapareista jakoi oman asiakastapauksen yksin, työparin ollessa toisessa ryhmässä. Opiskelijaparit, joille mahdollistettiin asiakastapauksen esittely yhdessä työpajassa, kokivat saavansa enemmän

hyötyä moniammatillisesta konsultoinnista kuin parit, jotka esittelivät asiakastapauksen erikseen. Toisiin asiakastapauksiin perehtyminen työpajoissa koettiin antoisaksi, niiden avulla opiskelijat saivat käsityksen kotihoidon asiakkaiden monimuotoisuudesta, ja heille mahdollistui myös omien näkemysten esilletuominen ja oman erityisosaamisen jakaminen osana moniammatillista työryhmää.

”Siellä oli monen alan opiskelijoita, joten sen kautta sai paremman käsityksen kaikesta. Se on toki sen asiakkaan etu”

Opiskelijat olisivat toivoneet, että heillä olisi ollut mahdollisuus vaikuttaa työpajoihin osallistuvien oppilaiden ammattitaitoihin, jotta heillä olisi ollut mahdollisuus löytää aitoja ratkaisuja asiakkaan tilanteeseen. Myös työpajojen kokoonpanoon toivottiin muutosta. Keskeisemmäksi nähtiin asiakastapauksen läpikäynti yhdessä isommassa ryhmässä mieluummin kuin monen asiakastapauksen läpikäynti pienryhmissä. Moniammatillisen avoimen keskustelun avulla asiakkaiden moninaisiin haasteisiin löydettiin paremmin ratkaisuja yhdessä, ja useissa tapauksissa näitä uusia näkökulmia pystyttiin soveltamaan myös omiin asiakastapauksiin.

Taulukko 9. Aineiston analyysin eteneminen

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	YHDISTÄVÄLUOKKA
Työpajatyöskentelyn avulla tuotetun tiedon käsittely kotihoidon tiimin kanssa.	Työpaja työskentelyn tuoma lisäarvo työyhteisölle.	Kehittyvä ammatillinen osaaminen.
Työpajatyöskentelystä tuotetun tiedon hyödyntäminen kotihoidon tiimin asiakas työssä.		
Työpajatyöskentelyn aikatauluhaasteet.		

Hankkeessa on tavoitteena työpajatyöskentelyssä tuotetun tiedon jalkauttaminen kotihoidon asiakkaan hoitoon. Tämä jäi opiskelijoiden kokemusten perusteella usein puut-

teelliseksi. Tiedonkulkuun liittyvät vaikeudet, kotihoidon henkilöstön kiire ja suunnitelmallisen yhteistyön puuttuminen loivat haasteen uuden tiedon yhteiselle pohdinnalle ja toimintatapojen kehittämiseksi. Opiskelijat kokivat, että tiiviimpi yhteistyö kotihoidon asiakkaan vastuuhuoltajan kanssa olisi mahdollistanut yhteisen keskustelun ja asiakkaan asioiden eteenpäin viemisen. Suunnitelmalliset tapaamiset asiakkaiden vastuuhuoltajien tai muun työelämän edustajan kanssa koettiin tärkeäksi.

”Olisi ollut hienoa, jos olisi ollut aikaa istua tiimissä kotihoidon työntekijöiden kanssa ja kertoa meidän havainnoista eli kaikesta mitä siellä työpajassa tuli esille. Nyt se jäi meidän kahden väliseksi tiedoksi. Ei meillä ollut mahdollisuutta silleen tuoda sitä esille missään tiimikokouksessa tai muualla.”

6 Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten tarkastelua

6.1 Tutkimuksellisen kehittämistyön tulosten pohdintaa

Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena oli selvittää, miten opiskelijat kokivat Hyvissä handuissa himassa hankkeen mukaisen moniammatillisen tiimiharjoittelun sekä harjoitteluun kuuluvan moniammatillisen konsultoivan työpajatyöskentelyn, ja mitä uutta tietoa he saivat tuotettua asiakkaan hoitoon liittyen. Hanke käynnistyi 1.3.2019 ja 2020 alkuvuodesta alkoi leviämään maailmanlaajuisesti korona-virusepidemia, joka on vaikuttanut hyvinvointiin, taulouteen sekä palveluiden tuottamiseen. Myös oppilaitokset ovat joutuneet reagoimaan tilanteeseen esimerkiksi etäopiskeluun siirtymisellä.

Tämän poikkeusajan asettamia haasteita ei voi olla huomioimatta myöskään tarkasteltaessa tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksia. Keväällä 2020 Suomessa otettiin käyttöön koronapandemian leviämisen ehkäisemiseksi laajoja rajoitustoimia, osa näistä toimista on yhä voimassa ja vaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon päivittäiseen työhön. Opiskelijoiden työssäoppimisjaksoja jouduttiin perumaan keväällä 2020 pandemiatilanteen vuoksi, ja usealla opiskelijalla harjoittelu siirtyikin tämän vuoksi myöhempään ajankohtaan. Erittäin poikkeuksellinen tilanteen jatkuminen syksyllä 2020 on varmasti vaikuttanut opiskelijoiden kokemuksiin harjoittelusta.

Tiedonkulkuun liittyvä ongelmat, harjoittelun tavoitteiden epäselvyys, suunnittelemattomuus sekä puutteellinen yhteistyö työelämän kanssa koettiin harjoittelun kokemusta heikentäviksi tekijöiksi. Koronapandemia aiheutti työelämässä useita rajoitustoimia, jotka vaikuttivat mm. yhteisiin kokouskäytäntöihin. Kokoontumisrajoitukset vaikeuttivat työelämässä pidettäviä yhteisiä palaverieja, joissa asiakasasioita olisi voitu käydä yhdessä läpi. Tämä hankaloitti myös opiskelijoiden osallistumista näihin yhteisiin keskusteluihin. Etäyhteyksien avulla pidettäviä asiakaspalaverieja ei vielä riittävästi osattu hyödyntää pandemian alkuvaiheessa. Rajoitustoimenpiteinä myös kotihoidon toimistolla hoitajien yhteinen aika jouduttiin rajaamaan vain välttämättömiin kohtaamisiin. Asiakastyössä pyrittiin rajaamaan asiakkaiden luona käyvien henkilöiden määrä mahdollisimman pieneksi mahdollisten tartuntojen leviämisen vähentämiseksi. Poikkeuksellinen tilanne vaikeutti opiskelijoiden itsenäisen harjoittelun suorittamista, ja siihen ohjauksen hakemista.

Helsingin kaupunki valmistautui samalla keväällä 2021 tulevan uuden potilastietojärjestelmän käyttöönottoon. Käyttöönoton valmistautuminen aloitettiin syksyllä 2020, ja vaati henkilöstöltä aikaa ja resursseja. Uuden potilastietojärjestelmän käyttöönotto oli keskiössä kaikessa kehittämistyössä ja muita kehittämishankkeita ei tuona aikana aloitettu. Uuden potilastietojärjestelmän käyttöönottoon liittyvät koulutukset alkoivat henkilöstöllä syksyllä 2020, ja tämä on myös varmasti osaltaan vaikuttanut henkilöstön mahdollisuuksiin ohjata opiskelijoita ja valmistautua opiskelijoiden harjoitteluihin. On siis todettava, että hankkeen harjoittelut toteutettiin kaiken kaikkiaan erittäin haasteelliseen aikaan.

Tuloksissa on nähtävillä, että kotihoidon erityispiireisiin tutustuminen on tärkeää harjoittelun alussa. Moniammatillinen yhteistyö on tuttua kotihoidon tiimeissä. Tiimin jäsenet työskentelevät oman osaamisensa perusteelta, ja tarvittaessa voivat ottaa yhteyttä kollegaansa pulmatilanteissa. Moniammatillisuuden kehittämisen haasteeksi nousee myös työtapojen painotus tehtäväkeskeisyyteen, kun tavoitteena olisi asiakaslähtöinen tiimityö. Moniammatillinen yhteistyö on käytännössä kaikkea puhetta, jota käydään asiakkaan hoidon- ja huolenpidon ohessa, jonka avulla luodaan yhteistä päämäärää toiminnalle ja päätöksen teolle. (Ikonen 2015, 32–33.) Opiskelijoiden olisi tärkeää saada kokonaisvaltainen käsitys kotihoidosta tehtävästä työstä harjoittelun alussa, jotta heillä olisi mahdollisuus toimia kotihoidon asiakkaiden kanssa itsenäisesti. Tämä myös mahdollistaa itsenäisen ohjauksen hakemisen harjoittelun aikana.

Tiimiharjoittelu poistaa paineen opiskelijoiden ohjauksen kohdalta työelämän edustajilta. Opiskelijoiden ohjaus koetaan usein työelämässä raskaana oman työn ohessa, ja siihen resursoidaan riittämättömästi aikaa. Tiimiharjoittelun organisoinnin haasteet nähtiin myös työelämän puolella. Vaikka harjoittelun tavoitteena on opiskelijoiden itsenäinen työskentely, tulee heillä olla riittävä tuki ja ohjeistus työelämän edustajilta. Työelämän tulisi olla valmistautunut uudelleen harjoitteluun sen ollessa erityyppinen perinteiseen harjoitteluihin verrattuna. Vastuu harjoittelun toteutumisesta on yhä enemmän opiskelijalla itsellään, mutta työelämän edustajien tulee kuitenkin toimia opiskelijoiden mentorina ja varmistaa harjoittelun onnistuminen asiakasturvallisesti.

Oppilaiden näkemyksen mukaan kotihoidon henkilöstö ei ollut riittävästi informoinut hankkeen mukaisesta harjoittelusta asiakkaita tai heidän omaisiaan. Yhteistyö omaisten kanssa voisi luoda lisämahdollisuuksia oppilaille sekä asiakkaille. Samalla se mahdollistaisi oppilaiden kehittää myös omaisyhteistyötaitojaan, jotka ovat tärkeä osa hoitotyötä. Hautsalo ym. (2016) tuo esille tutkimuksessaan, että riittävän tiivis yhteistyö omaisten kanssa on välttämättömyys onnistuneen kotihoidon kannalta. Ikääntyneen hoito kotihoidossa jakaantuu kotihoidon, omaisten ja muiden palveluntuottajien välille, ja tämä vaatii tiivistä yhteistyötä sen onnistumisen takaamiseksi. (Hautsalo K., Rantanen A., Kaunonen M. & Åstedt-Kurki P. 2016 10.)

Työelämän parempi valmistautuminen harjoitteluihin on keskiössä onnistuneen harjoittelun saavuttamiseksi. Mikäli harjoittelut olisivat sijoittuneet normaalimpaan aikaan, eikä työelämässä olisi ollut erikoistilanteita vallitsevan pandemian vuoksi, olisi valmistautuminen työelämän puolelta varmasti ollut paremmin suunniteltua. Poikkeustilanne on todennäköisesti vaikuttanut myös henkilöstön voimavaroihin toimia opiskelijoiden tukena harjoittelun aikana. Henkilöstö oli pääsääntöisesti ottanut oppilaat positiivisesti vastaan, mutta haastava poikkeustilanne rajoitti yhteistyötä oppilaiden kanssa. Pandemian myötä kiristyneet kokoontumisrajoitukset käytännössä kielsivät yhteiset tapaamiset hoitajien sekä opiskelijoiden välillä kotihoidon toimistolla, toimistolla tehtävä työ pyrittiin pitämään mahdollisimman vähäisenä mahdollisten tartuntojen välttämiseksi.

Mikäli rajoituksia ei olisi ollut, olisi hoitajien ja oppilaiden välisiä spontaaneja tapaamisia ollut mahdollista tapahtua kotihoidon tiloissa. Tämä olisi mahdollistanut myös oppilaiden ohjauksen aktiivisemmän haun, ja avoimen keskustelun vastuuhoidtajien kanssa asiakkaan tilanteista. Kotihoidon alueiden välillä oli myös eroja, miten oppilaiden ohjaus oli järjestetty, toisilla alueilla oli aktiivisempi ote harjoittelun järjestelyiden kannalta kuin

toisilla. Tämä saattoi opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan ja olisikin tärkeää, että hankkeen mukaisen harjoittelun käytännönjärjestelyt, organisointi ja ohjaus olisi kaikilla alueilla saman tyyppistä.

Tuloksien valossa voidaan nähdä, että opiskelijat kokivat tiimiharjoittelun positiivisena kokemuksena, jonka avulla heillä oli mahdollisuus tutustua työelämään omatoimisesti. Yhteistyö opiskelijaparin kanssa nähtiin mahdollisuutena kehittää ja syventää omaa osaamistaan. Oman vastuun ja roolin hahmottaminen moniammatillisessa työryhmässä on tärkeää ja mahdollistaa moniammattisen oppimisen. Tulokset ovat saman tyyppisiä kuten Vauhkonen (2019) tutkielmassaan tuo esille. Oppilaitoksen sekä työelämän yhteistyö on keskeisessä roolissa tiimiharjoittelun onnistumisen näkökulmasta. Sujuva yhteistyö mahdollistaa oppilaiden omatoimisen tiimiharjoittelun myös haastavassa kotihoidon ympäristössä. Harjoittelun onnistuminen kannalta on tärkeää, että oppilaille nimitään työelämän edustajasta mentori, jonka kanssa heillä on mahdollisuus käydä harjoittelussa tulleet haasteet läpi ja keskustella asiakasasioista riittävästi. Avoimen keskustelun kautta heille mahdollistuu myös moniammattisen tiimityöskentelyn kehittyminen ja uuden tuotetun tiedon juurruttaminen asiakastyöhön.

Työpajatyöskentelyyn vaikuttivat varmasti myös samat haasteet, kun itse harjoitteluun. Koronapandemia haastoi kaikki yhdessä tehtävät tapahtumat ja myös oppilaitos joutui tekemään pikaisia muutoksia toimintamalleihinsa. Opiskelijat kokivat kuitenkin, että moniammatillinen osaaminen kehittyi työpajatyöskentelyn avulla. Työpajoihin osallistuviin opiskelijoihin olisi tärkeää voida vaikuttaa, asiakastapauksen mukaisesti. Opiskelijat kokivat työpajat antoisiksi oppimistilanteiksi silloin, kun keskustelu oli aidosti moniammatillista ja asiakastapauksen haasteisiin saatiin ratkaisuehdotuksia. Harjoitteluun osallistuvat opiskelijat työstävät asiakastapauksen yhdessä työparinsa kanssa ennen työpajaan osallistumista, he pohtivat mihin ongelmaan tai haasteeseen he tarvitsevat moniammatillista näkökulmaa. Opiskelijat voisivat luoda asiakastilanteesta lyhyen yhteenvedon oppilaitokselle, ja tämän perusteella pyrittäisiin keräämään työpajaan oikean ammattialan opiskelijoita keskustelemaan tilanteesta. Näin ollen asiakastapaukseen olisi mahdollista saada uusia näkökulmia ja mahdollistettaisiin opiskelijoiden välinen avoin moniammatillinen keskustelu.

Työpajatyöskentelyssä tuotettu uusi tieto asiakkaan tilanteesta jäi usein vain opiskelijoiden väliseksi tiedoksi. Uutta tietoa ei ollut mahdollisuutta tuoda esille kotihoidon tiimille riittävästi. Opiskelijat kokivat, että puutteellinen yhteistyö kotihoidon tiimin hoitajien

kanssa johti siihen, että uutta tietoa ei voitu riittävästi tuoda asiakkaan hoitosuunnitelmaan mukaan. Tämä vaatisi parempaa ja suunnitelmallisempaa yhteistyötä työelämän kanssa koko harjoittelun ajan. Opiskelijat kokivat tärkeänä osallistumiset tiimien sisäisiin kokouksiin, joissa asiakasasioita käsiteltiin tiimin jäsenten kesken. Asiakaskokouksiin osallistuminen koettiin antavan lisäsyvyyttä asiakkaan tilanteen hahmottamiseen ja tämä mahdollisti myös opiskelijoiden tuoda omia näkemyksiään tiimin hyödyksi.

6.2 Tutkimuksellisen kehittämistyön luotettavuuden arviointia

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta käsitellään usein käsitteiden validiteetti (tutkimuksessa on tutkittu, mitä on luvattu) ja reliabiliteetti avulla (tutkimustulosten toistettavuus). Näiden käyttö ei kuitenkaan ole ongelmaton laadullisessa tutkimuksessa, vaan ne sopivat määrällisen tutkimuksen tarpeisiin paremmin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Kaikkien tutkimusten luotettavuutta ja pätevyyttä tulee kuitenkin jollakin tavoin arvioida, vaikka mainittuja termejä ei haluttaisikaan käyttää. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tarkka selostus tutkimuksen kaikkien vaiheiden toteuttamisesta. (Hirsjärvi ym. 2000, 214.) Olen tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä pyrkinyt selostamaan tutkimuksen sekä analyysin vaiheet niin tarkasti, että lukijalle tulisi selkeä kuva siitä mitä missäkin vaiheessa on tehty ja miten analyysin perusteella on saatuihin johtopäätöksiin päädytty.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa minkäänlaisia yksiselitteisiä ohjeita. Useimmiten huomio kannattaa kiinnittää esimerkiksi seuraaviin asioihin: Tutkimuksen kohde ja tarkoitus: mitä ollaan tutkimassa ja miksi. Omat näkökulmat tutkijana tässä tutkimuksessa: miksi tutkimus on tärkeä, mitä olettamuksia tutkijalla on ollut aloittaessaan tutkimusta ja ovatko ajatukset muuttuneet. Aineistokeruu: miten aineisto on kerätty, menetelmät, tekniikat sekä aineiston keräämiseen liittyvät erityispiirteet. Aineiston analyysi: miten aineisto analysointiin, miten tuloksiin ja johtopäätöksiin päästiin. Tutkimuksen raportointi: miten aineisto on koottu ja analysoitu. Toisin sanoen tutkijan tulee antaa lukijoille riittävästi tietoa siitä, miten tutkimus on tehty. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163–164.)

Tutkimuksellisen kehittämistyön yhteistyötaho valikoitui oman mielenkiinnon pohjalta. Olen työskennellyt usean vuoden ajan kotihoidossa ja Hyvissä handuissa himassa hankkeen tavoitteet olivat mielestäni mielenkiintoisia. Hankekoordinaattorin kanssa

käytyjen keskustelujen perusteella nousi esille tarve tutkia opiskelijoiden sekä työelämän näkemyksiä hankkeen mukaisen harjoittelun hyödyistä opiskelijoille ja työelämän edustajille. Erityisesti hankkeen kannalta kiinnostavaa oli saada tietoa siitä, miten moniammatilliset työpajat koettiin oppilaiden näkökulmasta ja miten niitä voitaisiin hyödyntää myös työelämän puolella. Tavoitteena oli suunnitteluvaiheessa kerätä tietoa työelämän edustajilta sekä opiskelijoilta, mutta työelämän edustajien osallistuminen haastatteluihin oli vähäistä. Heiltä saatiin vain yksi haastattelu, joten jouduin rajaamaan tulosten tarkastelun vain opiskelijoiden kokemuksiin. Tulosten rajautuessa vain opiskelijoiden näkemyksiin ei voida arvioida miten työpajoissa tuotettu tieto jalkautui kotihoidon asiakkaiden hoitolinjoihin ja hoitosuunnitelmiin. Tutkimuksen tuloksista ei myöskään nähdä miten hankkeen mukainen harjoittelu koettiin työelämän näkökulmasta ja mitä kehittämiskohteita he näkisivät harjoittelulle tai työpajatyöskentelylle.

Aineistonkeruu tapahtui opiskelijoiden teemahaastatteluissa, jotka tallensin haastateltavien luvalla haastatteluiden litterointia varten. Litteroinnin yhteydessä poistin aineistosta suorat tunnisteet kuten haastateltavien nimet ja ammattitaustat. Haastattelut toteutettiin vallitsevan koronapandemian vuoksi etäyhteyksien avulla. Ennen haastattelua toimitin haastateltavalle tietosuojaselosteen, suostumuslomakkeen ja teemahaastattelun teemat. Haastatteluajankohdat sovin haastateltavien toiveiden mukaisesti. Haastattelut kestivät 30 minuutista 60 minuuttiin.

Kokemattomuuteni teemahaastatteluiden pitämisestä ja ohjaamisesta saattoi vaikuttaa keräämäni aineiston määrään ja laatuun, tämä koskee myös aineiston analyysiä. Aktiivisempi ohjaaminen haastatteluiden teeman käsittelyyn haastatteluiden aikana olisi saattanut tuottaa syvällisempää keskustelua teeman ympärillä. Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia, se toimii mielestäni hankitun aineiston analyysimenetelmänä hyvin ja muodostetut luokat kuvaavat kokonaisuutta melko toimivasti.

7 Tutkimuksellisen kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyönä tehtävä tutkimuksellinen kehittämistyö suoritettiin hyvän eettisen käytännön edellyttämällä tavalla. Tutkimuksellisen kehittämistyön kaikissa vaiheissa noudatettiin rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Tiedonhankinta-, analyysi- ja arviointimenetelmät pyrittiin perustamaan eettisesti mahdollisimman kestäväälle pohjalle ja tulosten

julkaisussa noudatettiin avoimuutta. Kehittämistyöhön osallistuminen oli osallistujille vapaaehtoista, ja heillä oli mahdollisuus lopettaa yhteistyö, jos he itse olisivat kokeneet sen tarpeelliseksi. Kehittämistyössä ei aiheutettu osallistujille haittaa, vahinkoa tai riskejä ja kehittämistyön aikana huolehdittiin osallistujien yksityisyydestä ja tietosuojasta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7.)

Tämän opinnäytetyön yhteydessä pyrittiin välttämään haastateltavien tunnistetietojen keräämistä ja raportointia. Teemahaastattelut nauhoitettiin aineiston analysoinnin mahdollistamiseksi. Nauhoitettu aineisto kirjoitettiin sanasta sanaan haastatteluiden jälkeen, haastateltaville turvattiin yksityisyys ja luottamuksellisuus. Aineistosta poistettiin litteroinnin yhteydessä suorat tunnisteet, kuten haastateltavien nimet sekä muut viittaukset henkilötietoihin. Haastateltavat yksilöitiin ammatillisen taustan mukaan eli työelämän edustajat ja opiskelijat, (esim. opiskelija 1, ohjaaja 1.). Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on kuvata työelämän edustajien sekä oppilaiden näkemyksiä tutkimuskysymyksien mukaisesti. Haastatteluun osallistujien henkilötietoina kerätään ainoastaan ammattinimikkeet.

Litteroidut haastattelumateriaalit säilytettiin kehittämistyötä tekevän omalla tietokoneella, josta ne tallennetaan erilliselle muistitikulle, joka on salattu salasanalla. Tietoja ei tallennettu pilvipalveluihin. Kehittämistyön valmistuttua haastatteluiden taltioinnit sekä haastatteluiden litteroinnit hävitettiin asianmukaisesti. Äänitteet tuhoataan, muistikortti johon taltioinnit ovat olleet tallennettuina formatoidaan, tulostetut litteroinnit hävitetään silppuamalla tulosteet. Kerättyjä henkilötietoja ei säilytetä kehittämistyön valmistuttua. Tutkimuksen tietoturva-asioita EU:n tietosuojalainsäädännön edellytyksin on kuvattu tarkemmin asiakkaan informointikirjeessä ja tietosuoja selosteessa.

Tutkimukselliselle kehittämistyölle haettiin tutkimuslupa Helsingin kaupungilta, työelämän osallistujien haastatteluja varten, sekä Metropolia ammattikorkeakoululta opiskelijoiden haastatteluja varten. Kehittämistyötä varten kerättyä aineistoa ei luovuteta tämän kehittämistyön ulkopuolelle.

8 Lähteet

Larmi A, Tokola E & Välikkiö H. 2005. Kotihoidon työkäytäntöjä. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Engerström Y., Niemelä A-L., Nummijoki J. & Nyman J. (toim.) 2009. Lupaava kotihoito, uusia toimintamalleja vanhustyöhön. Jyväskylä: Ps-kustannus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. 6. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ikonen E-R. 2015. Kehittyvä kotihoito. Helsinki: Otava

Isoherranen K. 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Vantaa: Dark Oy

Juujärvi S., Myyry L., & Pessa K. 2011. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Jyväskylä: Bookwell Oy

Juuti A. & Puusa P. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (toim.) 2020 Helsinki: Glaudeamus Oy.

Karila K. & Nummenmaa A-R. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvauskohteena päiväkotit. Helsinki: WSO

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Sähköiset:

Allen J., Ottmann G. & Grad G. Multi-professional communication for older people in transitional care: a review of the literature <https://doi.org/10.1111/j.1748-3743.2012.00314.x> (viitattu 4.11.2020)

Eloranta S., Arve S., Routasalo P., R N Multiprofessional collaboration promoting home care clients' personal resources: perspectives of older clients. <https://doi.org/10.1111/j.1748-3743.2007.00105.x> (viitattu 4.11.2020.)

Hautsalo K., Rantanen A., Kaunonen M. & Åstedt-Kurki P. 2016 Asiakkaiden ja heidän läheistensä kokemukset kotihoidosta. Tampereen yliopisto. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/134793/Hautsalo_Rantanen_Kaunonen_Astedt-Kurki.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viitattu 21.11.20)

Miettinen S., Kvarnström K., Linden-Lahti C., Holmström A., Tuomi J., Vuori K. & Puustinen J. 2018. Moniammatillisen lääkehoidon arviointimallin kehittäminen Järvenpään kotihoidossa. https://dosis.fi/wp-content/uploads/2019/09/Dosis_3-2019_Miettinen_Kvarnstrom_Linden-Lahti.pdf (Viitattu: 20.11.20)

Metropolia Ammattikorkeakoulu, Hymy-kylä 2020. <https://www.metropolia.fi/fi/asiakastyot-ja-palvelut/hyvinvointi-ja-terveyskyla> (viitattu 4.12.2021)

Metropolia Ammattikorkeakoulu, Hyvissä handuissa himassa-hanke 2020. <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/hyvissa-handuissa-himassa> (viitattu 4.12.2021)

Salminen-Tuomaala M., Rouvala C., Sankelo M., Juntila T. & Vuorenmaa K. 2017. Hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden käsityksiä moniammatillisen simulaatioopetuksen tarpeista. Kuopio.

Sosiaali- ja terveys ministeriö: kotihoito ja kotipalvelu, 2020. <https://stm.fi/kotihoito-kotipalvelut> viitattu 1.11.2020. Terveyskylä, Kunnallinen ja yksityinen kotihoito. 2020. <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/apua-arkeen/kunnallinen-ja-yksityinen-kotihoito> viitattu 1.11.2020.

Terveyskylä, Kunnallinen ja yksityinen kotihoito. 2020. <https://www.terveyskyla.fi/ikatalo/ik%C3%A4%C3%A4ntyneelle/apua-arkeen/kunnallinen-ja-yksityinen-kotihoito> viitattu 1.11.2020.

Tuomela K., Heikkilä K., Haapanen H, Kortekangas-Savolainen O. & Salminen L. Moniammatillinen oppiminen yhteistyöosaamisen edistäjänä terveydenhuollossa. Kuopio:2017.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019 Saatavilla verkkojulkaisuna: <https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf>. (viitattu 4.12.2020)

Vauhkonen A. 2019. Pro Gradu tutkielma: Tiimioppimisen merkitys moniammatillisen osaamisen kehittymiselle. Sairaanhoidtajien ja valmistuvien sairaanhoidtajien kokemuksia moniammatillisesta tiimioppimisesta hoitotyön koulutuksessa. Itä-Suomen yliopisto. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/20759/urn_nbn_fi_uef-20190655.pdf?sequence=-1 (Viitattu 11.10.2021)

Liitteet

Liite 1: Teemahaastattelurunko opiskelijoille

Teemahaastattelu kysymysrunko

Teema 1: Kerro kokemuksistasi moniammatillisesta tiimiharjoittelusta kotihoidossa.

- Minkälaisia kokemuksia sinulla on moniammatillisesta tiimiharjoittelusta kotihoidossa?
- Mikä on ollut roolisi tiimiharjoittelussa?
- Kuvaisitko minkälaisena koit moniammatillisen tiimiharjoittelun?
- Miten tiimiharjoittelu erosi tavallisesta harjoittelusta?
- Mitä kehittävää koet tiimiharjoittelussa?

Teema 2: Kerro kokemuksistasi moniammatillisista konsultatiivista työpajoista.

- Miten osallistuit opiskelijoiden moniammatilliseen työpajaan?
- Mikä oli roolisi työpajoissa?
- Kuvaisitko miten koit moniammatilliset työpajat?
- Pystyitkö käyttämään työpajoissa tuotettua tietoa harjoittelussasi asiakkaan hoidossa?
- Kuvaile miten toit työpajoissa tuotetun uuden tiedon työpaikka ohjaajasi tietoon?

Teema 3: Kehittämiskohteet moniammatillisen työpajatyöskentelyn jatkolle.

- Miten kehittäisit työpaja työskentelyä jatkossa?
- Miten työpajoissa tuotettua tietoa saataisiin paremmin työelämän käyttöön sekä asiakkaan hoitolinjoihin mukaan?
- Kuvaile miten työelämän ohjaaja suhtautui työpajojen tuottamaan uuteen tietoon?

Liite 2: Teemahaastattelurunko opiskelijoiden ohjaajille

Teema 1: Kerro kokemuksistasi moniammatillisesta tiimiharjoittelusta kotihoidossa.

- Minkälaisia kokemuksia sinulla on moniammatillisesta tiimiharjoittelusta kotihoidossa?
- Mikä on ollut roolisi tiimiharjoittelussa?
- Kuvaisitko minkälaisena koit moniammatillisen tiimiharjoittelun?
- Miten tiimiharjoittelu erosi tavallisesta harjoittelusta?
- Mitä kehittäväää koet tiimiharjoittelussa?

Teema 2: Kerro kokemuksistasi moniammatillisista konsultatiivista työpajoista.

- Miten opiskelijat kuvailivat moniammatillista työpaja työskentelyä?
- Mikä oli roolisi työpajatyöskentelyssä?
- Kuvaisitko miten koit moniammatilliset työpajat?
- Pystyikö opiskelijat tuottamaan uutta tietoa asiakkaan tilanteesta työpaja työskentelyn avulla?
- Kuvaile miten opiskelijat toivat uuden tiedon työpajatyöskentelystä sinulle?

Teema 3: Kehittämiskohteet moniammatillisen työpajatyöskentelyn jatkolle.

- Miten kehittäisit työpaja työskentelyä jatkossa?
- Miten työpajoissa tuotettua tietoa saataisiin paremmin työelämän käyttöön sekä asiakkaan hoitolinjoihin mukaan?
- Kuvaile miten opiskelijat suhtautuivat uudenlaiseen yhteistyöhön työelämän kanssa?

Liite 3: Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Moniammatillinen tiimiharjoittelu. Kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä.

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Tiina Luukkanen,

e-mail: tiina.luukkanen@metropolia.fi, puh:xxxxxxxxxx

Ohjaava opettaja: Tuula Mikkola, e-mail: tuula.mikkola@metropolia.fi puh:xxxxxxxxxx

Minua (tutkittavan nimi) on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on selvittää, miten Hyvissä Handuissa himassa -hankkeessa mukana olleet opiskelijat kokivat moniammatillisen harjoittelun, tiimioppimisen sekä moniammatillisen konsultatiivisen työpajatyöskentelyn? Miten työpajojen anti näkyi työelämän edustajille? Ja miten hankkeen mukaista oppilaitos yhteistyötä voitaisiin jatkossa edistää?

Olen saanut tutkimustiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____ / ____ . ____ . _____

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle

Liite 4: Kutsu työelämän edustajien haastatteluihin

Hei ,

Kotihoitopäällikkö antoi yhteystietosi, koska kotihoidon lähipalvelualueellasi on ollut opiskelija suorittamassa opintoihin kuuluvaa harjoitteluaan **Hyvissä handuissa himassa hankkeen** mukaisesti. Pyytäisin nyt teiltä osallistujia haastatteluun! 😊👍

Olen tekemässä opinnäytetyötäni yhteistyössä Hyvissä handuissa himassa hankkeen kanssa. Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on selvittää, miten Hyvissä Handuissa himassa -hankkeessa mukana olleet opiskelijat kokivat moniammatillisen harjoittelun, tiimioppimisen sekä moniammatilliset konsultatiiviset työpajatyöskentelyt.

Etsin nyt työelämän edustajia haastatteluihin. Haastattelu toteutetaan TEAMS etäyhteyden avulla, ja aikaa siihen menee noin puolesta tunnista tuntiin. Haastattelujankohdan voimme sopia teille sopivan aikataulun mukaisesti. Voisitko välittää viestin henkilölle, joka on toiminut opiskelijoiden yhteyshenkilönä heidän harjoittelunsa aikana.

Kerron tarkemmin haastattelusta mielelläni, ja toimitan haastateltavalle sähköpostitse haastateltavan informoinnin ja tietosuojatiedotteen. Ota rohkeasti yhteyttä ja ehdota sinulle sopivaa haastattelu-aikaa!

Ystävällisesti, Tiina Luukkanen
e-mail: tiina.luukkanen@metropolia.fi

Liite 5: Kutsu opiskelijoiden haastatteluun

Hei,

Olet suorittanut opintoihisi kuuluvan harjoittelun hyvissä handuissa himassa hankkeessa. Pyytäisin nyt sinua osallistumaan haastatteluun! 😊👍

Olen tekemässä opinnäytetyötäni yhteistyössä Hyvissä handuissa himassa hankkeen kanssa. Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on selvittää, miten Hyvissä Handuissa himassa -hankkeessa mukana olleet opiskelijat kokivat moniammatillisen harjoittelun, tiimioppimisen sekä moniammatilliset konsultatiiviset työpajatyöskentelyt.

Etsin nyt opiskelijoita haastatteluihin. Haastattelu toteutetaan TEAMS etäyhteyden avulla, ja aikaa siihen menee korkeintaan 1 tunti. Voimme sopia haastatteluajankohdan sinulle sopivan aikataulun mukaisesti.

Kerron tarkemmin haastattelusta mielelläni, ja toimitan sinulle sähköpostitse haastatteltavan informoinnin ja tietosuojatiedotteen. Ota rohkeasti yhteyttä ja ehdota sinulle sopivaa haastattelu-aikaa!

Ystävällisesti, Tiina Luukkanen
e-mail: tiina.luukkanen@metropolia.fi

Liite 6: Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Moniammatillinen tiimiharjoittelu. Kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä.

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Sinua pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa on tavoitteena selvittää kotihoidon moniammatillisen tiimiharjoittelun kokemuksia Hyvissä Handuissa himassa hankkeen mukaisessa harjoittelussa. Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miten opiskelijoiden tekemät moniammatilliset yhteistyötapaamiset koetaan opiskelijoiden sekä työelämän näkökulmasta, saada käsitys, miten opiskelijat kokivat työpajatyöskentelyn, ja onko näiden tapaamisten osaamista tuotu kotihoidon tiimin käyttöön. Olet soveltuva osallistumaan tutkimukseen, koska olette osallistuneet Metropolia AMK:n järjestämään opiskelijan tiimiharjoitteluun opiskelijana tai työelämän ohjaajana. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perekdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta kohteluunne työsänne tai opiskelijana. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusainestoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on selvittää, miten Hyvissä Handuissa himassa -hankkeessa mukana olleet opiskelijat kokivat moniammatillisen harjoittelun, tiimioppimisen sekä moniammatilliset konsultatiiviset työpajatyöskentelyt. Sekä miten näiden työpajojen anti nähtiin työelämän edustajien näkökulmasta ja miten hankkeen kaltaista oppilaitos yhteistyötä voitaisiin jatkossa kehittää toimivammaksi.

Tutkimuksen toteuttajat

Kehittämistyö tehdään opinnäytetyönä yhteistyössä Hyvissä handuissa himassa hanketta. Hyvissä handuissa himassa on Metropolia ammattikorkeakoulun, Helsingin kaupungin sekä Stadin ammatitopiston yhteinen hanke, jolla pyritään luomaan työeläkumppanuutta sekä tulevaisuuden työelämä valmiuksia opiskelijoille. Hankkeen aikana rakennetaan työelämän sekä oppilaitosten välille kehittäjäkumppanuutta, jolla tuetaan opiskelijoiden moniammatillisen osaamisen kehittymistä ja pyritään sujuvoittamaan työelämäverkostoissa toimimista, jotta opiskelijan olisi helpompi siirtyä työelämään valmistautumisen jälkeen. Hankkeet tavoitteena on myös lisätä kotihoidon työn kiinnostavuutta.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Kehittämistyössä kerätään aineisto teema haastatteluiden avulla, haastattelut taltioidaan äänittämällä, aineiston analyysia varten, se tullaan litteroimaan haastatteluiden jälkeen. Haastatteluun on varattu aikaa noin 1 tunti.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Kehittämistyö raportoidaan opinnäytetyön muodossa, sen olisi tarkoitus valmistua vuoden 2021 aikana. Se julkaistaan Metropolian käytänteiden mukaisesti Theseus tietokannassa sen valmistuttua. Tutkimusraportti toimitetaan Hyvissä handuissa himassa- hankkeen käyttöön.

Tutkimuksen päättäminen

Kehittämistyö valmistuu vuoden 2021 aikana, jonka jälkeen se raportoidaan opinnäytetyön muodossa. Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen niin halutessaan.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä
Nimi: Tiina Luukkanen
Puh. xxx xxx xxxx
Sähköposti: tiina.luukkanen@metropolia.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja
Titteli: Yliopettaja
Nimi: Tuula Mikkola
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / yksikkö
Puh.
Sähköposti: tuula.mikkola@metropolia.fi

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla Metropolia Ammattikorkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. Metropolia Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Metropolia Ammattikorkeakoulu	X	Yhteistyötahon nimi: Tiina Luukkanen
-------------------------------	---	---

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Tiina Luukkanen
Organisaatio: Metropolia AMK
Puh. xxx-xxxxxxx
Sähköposti: tiina.luukkanen@metropolia.fi

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Henkilötietojen käsittely on oikeutettua ainoastaan silloin, kun se on tutkimukselle välttämätöntä. Kerättävät henkilötiedot on minimoitava, niitä ei saa kerätä tarpeettomasti tai varmuuden vuoksi.

Kehittämistyöhön osallistuvat haastatteluihin nimettöminä, osallistujat identifioidaan vain ammatinimekkeen mukaisesti. Haastattelusta saatu materiaali käsitellään luottamuksellisesti eikä sitä käytetä muussa yhteydessä, kuin tämän opinnäytetyön teossa.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Haastattelu tullaan nauhoittamaan ääninauhurille. Nauhoitettu aineisto kirjoitetaan sanasta sanan haastattelun jälkeen. Haastatteluun osallistuneille turvataan yksityisyys ja luottamuksellisuus. Litteroinnin yhteydessä aineisto anonymisoidaan eli siitä poistetaan kaikki henkilötiedot. Äänite tuhotaan asianmukaisesti haastattelun jälkeen, poistamalla äänitiedosto muistikortilta sekä formaalialta muistikortti. Litteroidut haastattelu materiaalit säilytetään kehittämistyötä tekevän omalla

tietokoneella, josta ne tallennetaan erilliselle muistitikulle, joka on salattu salasanalla. Tietoja ei tallenneta pilvipalveluihin.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus on kuvata työnantaja edustajien sekä oppilaiden näkemykset tutkimuskysymykseen. Haastatteluun osallistujista kerätään ja taltioidaan henkilötietoina ainoastaan ammattinimikkeet.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Käsittely perusteena toimii osallistujan kirjallinen suostumus haastatteluihin.

Tutkimuksen kestoaja (henkilötietojenne käsittelyaika)

Kehittämistyön materiaali kerätään vuoden 2021 kevään aikana. Aineiston analyysi tehdään vuoden 2021 vuoden aikana. Tämän jälkeen tutkimukseen kerätty haastattelu materiaali hävitetään asianmukaisesti. Äänitiedostot hävitetään muistikortilta, sekä muistikortti sekä muistitikku formatoidaan. Litteroinnit hävitetään tietokoneen muistista poistamalla ne tiedostoista. Tulostetut tiedostot hävitetään silppuamalla tulosteet.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Haastattelu aineisto hävitetään asianmukaisesti kehittämistyön julkaisun jälkeen. Sähköisessä muodossa olevat tiedostot hävitetään tietokoneelta sekä muistikortilla tai muistitikulla olevat ääni tiedostot poistetaan sekä muistikortti tullaan formatoimaan. Mahdollisesti tulostetut tiedostot hävitetään tietoturvallisesti silppuamalla tulosteet. Kerättyjä henkilötietoja ei säilytetä kehittämistyön valmistuttua. Kehittämistyön tulokset julkaistaan Metropolia ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaan.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

Kehittämistyön aineistoa ei luovuteta kehittämistyön ulkopuolelle.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnuskoodi ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa ilman koodiavainta. Koodiavainta, jonka avulla yksittäisen tutkittavan tiedot ja tulokset voidaan tunnistaa, säilyttävät kehittämistyön tekijä, kehittämistyön teon ajan eikä tietoja anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Tutkimusaineistoa ja tutkimuksen yhteydessä kerättyjä haastattelu tallenteita säilytetään kehittämistyön tekijän hallussa ja 1 vuotta, jonka jälkeen ne hävitetään tuhoamalla haastatteluiden äänitykset sekä litteroinnit. Ne tuhotaan hävittämällä muistitikku, jossa nämä ovat olleet. Muistitikku formatoidaan, jotta kaikki tiedot tältä saadaan hävitettyä